

HALLGATÓI TÁJÉKOZTATÓ¹

A ZÁRÓVIZSGA

JOGSZABÁLYI HÁTTERE, ELŐFELTÉTELEI, KÖVETELMÉNYEI ÉS LEÍRÁSA

AZ OSZTATLAN TANÁRKÉPZÉSBEN

KÖZISMERETI TANÁRSZAKOK

I.

A záróvizsga jogszabályi háttere

A felsőoktatásba 2013 szeptemberétől belépő hallgatók esetében tanári szakképzettség *a tanárképzés rendszeréről, a szakosodási rendjéről és a tanárszakok jegyzékéről* szóló **283/2012. (X. 4.) Kormányrendelet** 3. § (1) bekezdésében meghatározott szakképzettségi elemek követelményeinek, valamint *a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről* szóló **8/2013. (I. 30.) EMMI** rendeletben meghatározott követelmények teljesítésével szerezhető.

A **18/2016. (VIII. 5.) EMMI** rendelet *a felsőoktatási szakképzések, az alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről*, valamint *a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről* szóló 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet módosításáról rendelkezik.

A záróvizsgát a nemzeti felsőoktatásról szóló **2011. évi CCIV. törvény 50. §-a** alapján a PTE Tanulmányi és Vizsgaszabályzatának (továbbiakban: TVSZ) 18. fejezete szabályozza. A tanári záróvizsgára vonatkozó sajátosságokat a PTE **osztatlan tanárszakok tanterve**, valamint a **TVSZ 12. számú melléklete**² tartalmazza. A tájékoztató ezen dokumentumok alapján készült.

A hallgató tanulmányait az osztatlan tanárszakokon záróvizsgával fejezi be. A záróvizsga az oklevél megszerzéséhez szükséges ismeretek, készségek és képességek ellenőrzése és értékelése, amelynek során a hallgatónak arról is tanúságot kell tennie, hogy a tanult ismereteket alkalmazni tudja. A záróvizsga a tantervben meghatározottak szerint több részből - szakdolgozat vagy diplomamunka megvédéséből, további szóbeli, írásbeli, gyakorlati vizsgarészekből - állhat (a 2011. évi CCIV. törvény 50. §-a alapján).

A záróvizsgára bocsátás feltételei

¹ Elfogadva a PTE Tanárképző Központ Tanácsa 37/2017. (09. 25.) számú határozatával.

² Hatályos: 2017. június 23. napjától.

A felsőoktatási intézmény annak a hallgatónak, aki a tantervben előírt tanulmányi és vizsgakövetelményeket és az előírt szakmai gyakorlatot - a nyelvvizsga letétele, a szakdolgozat, diplomamunka elkészítése kivételével - teljesítette és az előírt krediteket megszerezte, végbizonyítványt állít ki (abszolutórium).

A hallgató a végbizonyítvány megszerzését követően bocsátható záróvizsgára (a 2011. évi CCIV. törvény 50. §-a alapján).

A záróvizsgára való jelentkezés módja

A záróvizsga-időszakok beosztását tanévenként a kari tanács határozza meg és teszi közzé a TVSZ 34. § (4) bekezdésében meghatározott formában.

Záróvizsgára a tanév időbeosztásában megjelölt határidőig, írásban, a tanulmányi osztályon vagy a TR-en keresztül az a hallgató jelentkezhet, aki végbizonyítványát (abszolutórium) várhatóan legkésőbb a záróvizsgálója kezdetéig megszerzi, vagy megszerezte.

A záróvizsga részei

Nappali munkarendben a záróvizsga két részből áll.

a) Diszciplináris rész:

a szakdolgozat bemutatása és véde, amely az előzetesen a hallgatónak megadott kérdésekre adott válaszok kifejtéséből, a szakdolgozati bírálathoz kapcsolódó észrevételek, kiegészítések megfogalmazásából és a szakdolgozat bemutatásából áll;

b) Tanári záróvizsga rész:

ba) a portfólió bemutatása és véde, amely a portfólió koncepciójának bemutatásán túl a bírálók által előzetesen megadott kérdésekre adott válaszok kifejtéséből, a bírálatokhoz kapcsolódó esetleges észrevételek megfogalmazásából és a bizottság esetleges további kérdéseinek megválaszolásából áll;

bb) komplex szóbeli vizsga, amelyben a hallgató tanúsítja, hogy képes a képzés különböző területein elsajátított tudás integrálására, a szaktárgyi-diszciplináris tudás iskolai gyakorlatban való alkalmazására, alkotó módon történő felhasználására. Az egyes komplex tételeknél a vonatkozó szakirodalom, a saját tanulási tapasztalatok témához illeszkedő, rendszerezett feldolgozására és az iskolai gyakorlatok tapasztalatainak strukturált elemzésére kerül sor. A tanárjelölt felhasználhatja a komplex tételhez kapcsolódó mondanivalójának alátámasztására az iskolai gyakorlatok során elkészített saját dokumentumait is. A komplex szóbeli vizsga követelményeit (témakörök, kötelező szakirodalom) a TK fogadja el, és ezeket a követelményeket a vizsgát megelőzően legalább 3 hónappal az Egyetem honlapján és a karon szokásos módon közzé kell tenni.

Levelező munkarendben a záróvizsga csak a b) tanári záróvizsga részből áll, vagyis a hallgatóknak szakdolgozatot nem, csak portfóliót kell készíteniük (ba) és a komplex szóbeli vizsgán (bb) kell megfelelniük a vizsgakövetelményeknek.

a) A szakdolgozat elkészítése, bemutatása és védelése

A szakdolgozat tartalmi és formai követelményei

A szakdolgozat terjedelme 60-80000 karakter, amely nem foglalja magában a tartalomjegyzéket, a bibliográfiát, az illusztráció értékű ábrákat, illetve a képeket.

A szakdolgozat témavezetője és bírálója

A szakdolgozat készítését egy vagy több témavezető (konzulens) segíti. Témavezető a kar oktatója és kutatója, illetve dékáni engedéllyel külső szakember is lehet, amennyiben az egyes karok máshogyan nem rendelkeznek. A hallgató mindig annak a karnak a rendelkezései alapján választ témavezetőt, amelyhez a választott szakdolgozati téma tartozik. A bíráló (opponens) személyéről a TVSZ 12. számú melléklet 59. § (11) bekezdése rendelkezik.

A szakdolgozat benyújtása

Két osztatlan tanárszakon egyidejűleg folyó tanárképzésben egy szakterületi szakdolgozatot kell benyújtani és a záróvizsga részeként megvédeni.

A hallgató legkésőbb a tanulmányai 8. félévének kezdetén, általános iskolai tanári szakképzettség megszerzésére irányuló képzés esetében pedig a közös képzési szakaszt követő első tanulmányi félév kezdetén, az arra szolgáló szakdolgozati témabejelentő leadásával jelzi a választott szakot. Ezzel információt kap a tanszék, a választott oktató és a tanulmányi osztály arról, hogy a hallgató mely szakján fogja írni a szakdolgozatát.

Az osztatlan tanárszakokon nappali munkarendben a tanterv részeként, a szakos moduloktól független, önálló modulban (OSZTSZDT01) jelenik meg a Szakdolgozat. Ebben a modulban 8 kreditet kell teljesíteni, két kötelező tárgyból: ez a kettő a Szakdolgozati szeminárium (4 kredit) és a Diplomamunka (4 kredit).

A hallgató a szakdolgozati szemináriumot legkésőbb az egyéni összefüggő gyakorlatot megelőző félévben kell felvegye és teljesítse, azaz az általános iskolai tanári modult választóknak legkésőbb a 8. félévben, a középiskolai tanári modult választóknak legkésőbb a 10. félévben. A 11 féléves képzésben részt vevőknek ez a 9. félévben végzendő el legkésőbb. A Diplomamunka tárgy felvétele és teljesítése nem előkövetelménye az egyéni összefüggő gyakorlatnak, azt legkésőbb az egyéni összefüggő gyakorlat második félévében, azaz a képzés 10-12. félévben kell felvenni, és teljesíteni.

Mindkét tárgyat valamennyi szaktanszék hirdeti külön-külön kódokon.

A szakdolgozat értékelése

A szakdolgozatot a konzulens és opponens értékeli. A szakdolgozat bemutatását és védelését a szakmai záróvizsga-bizottság értékeli. A szakdolgozatra kapott konzulensi és opponensi bírálati érdemjegyek, valamint a záróvizsga diszciplináris részére, azaz a szakdolgozat

bemutatására és védésére kapott érdemjegy átlaga beleszámít a záróvizsga összesített érdemjegyébe.

A szakdolgozat védése

A szakdolgozat védése bizottság előtt zajlik, amelynek elnöke és legalább még két tagja van. A bizottságot úgy kell összeállítani, hogy legalább egy tagja egyetemi vagy főiskolai tanár, illetve egyetemi vagy főiskolai docens legyen, továbbá legalább egy tagja vagy ne álljon foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban az Egyetemmel, vagy a záróvizsgázó szakjától eltérő szakon oktató személy legyen. A záróvizsgáról jegyzőkönyvet kell vezetni. A záróvizsga-bizottság elnökét, aki a kar egyetemi (főiskolai) tanára vagy docense, valamint külső, elismert szakember is lehet, a dékán bízta meg. A tagokat a szakfelelős kéri fel oly módon, hogy a szakdolgozat témájában kompetensek legyenek. A bizottság tagja lehet a szakdolgozat opponense és konzulense is.

b) A tanári záróvizsga leírása (részei, menete, metodikája, érdemjegye)

A tanári záróvizsga az osztatlan tanárképzést lezáró komplex vizsga, melyhez kreditérték és tantervi kontaktóraszám nem járul.

A tanári záróvizsga rész nappali és levelező munkarendben egyaránt egy önálló, legalább háromtagú tanári záróvizsga-bizottság előtt zajlik, amelynek legalább adjunktusi beosztásban foglalkoztatott elnökét a neveléstudomány vagy a pszichológia oktatói közül a Bölcsészettudományi Kar dékánja javaslatára a TK főigazgatója kéri fel és bízta meg. A bizottság további tagjai lehetnek a portfólió témavezetője, opponense, a köznevelés képviselője, a szakdiszciplínák és a szakmódszertan oktatói. A tanári záróvizsgabizottság tagjait a karok és a köznevelési intézmény javaslata alapján a TK főigazgatója kéri fel.

A tanári záróvizsga két részből áll:

1. **a portfólió** bemutatásából és védéséből,
2. **a komplex szóbeli vizsgából.**

A tanári záróvizsga **portfólióra** és **komplex szóbeli vizsgára** vonatkozó követelményeit e tájékoztató I. és II. számú melléklete tartalmazza.

A tanári záróvizsga menete, metodikája

A tanárjelöltnek **20 perces felkészülési idő** áll rendelkezésére ahhoz, hogy az általa húzott komplex témakörhöz vázlatot készítsen, s előkészüljön szakdolgozati portfóliójának bemutatására és védésére.

A portfólió bemutatása és védése

A portfóliót a témavezető és a felkért bíráló írásban értékeli, javaslatot tesz az érdemjegyre, a dolgozat témájához, az adott tudományterülethez illeszkedő **két-két kérdést** fogalmaz meg, megjelölve a kérdések megválaszolását segítő **szakirodalmat** is. A témavezető és a bíráló az

értékelést, a kérdéseket és a szakirodalmat **a záróvizsga előtt legalább 10 nappal** elektronikus formában megküldi a **hallgatónak**, valamint elektronikusan nyomtatva, aláírva a **tanulmányi osztálynak**. A kérdésekre adott válaszok szisztematikus kifejtése, a szakdolgozati bírálathoz kapcsolódó észrevételek, kiegészítések megfogalmazása, a portfólió bemutatása/védése a tanári záróvizsga első része.

A tanárjelöltnek **20 perc** áll rendelkezésére ahhoz, hogy a portfólióját **bemutassa**, az írásos értékelésekkel kapcsolatos észrevételeit megfogalmazza, a bírálatokban feltett kérdéseket megválaszolja. A portfólió bemutatása és védeése elektronikus prezentációval történjen.

A komplex szóbeli vizsga

A komplex szóbeli vizsga a tanári záróvizsga második része, amelyben a hallgató tanúsítja, hogy képes a képzés különböző területein elsajátított tudás integrálására, a szaktárgy-diszciplináris tudás iskolai gyakorlatban való alkalmazására, alkotó módon történő felhasználására. Az egyes komplex tételeknél a vonatkozó szakirodalom, a saját tanulási tapasztalatok témához illeszkedő, rendszerezett feldolgozására és az iskolai gyakorlatok – általános (pedagógiai) gyakorlatok, csoportos (tanítási) gyakorlat(ok), egyéni (összefüggő szakmai) gyakorlat – tapasztalatainak strukturált elemzésére kerül sor. Mondanivalójának alátámasztására, szemléltetésére a tanárjelölt felhasználhatja portfóliójának tételhez (komplex témakörhöz) kapcsolódó részeit is.

A komplex szóbeli vizsga valamennyi tételében érvényesül, s a témakibontás során is érvényesítendő az alábbi hármas egység:

- az adott diszciplína absztrakt fogalmi szintje;
- a társadalmi gyakorlat, az oktatás makroszintje;
- ugyanannak a jelenségnek konkrét intézményi, az iskolai gyakorlathoz közvetlenül kapcsolódó szintje.

E szintek megkülönböztetésén és egymásra vonatkoztatásán kívül szükség szerint érvényesülnie kell a történetiség szempontjának is.

A vizsgabizottság a komplex szóbeli vizsga megkezdése előtt, a tanárjelölt komplex témakörhöz készített vázlatának áttekintése után kijelölheti azokat a részleteket, melyek szóbeli kifejtését kéri.

A tanárjelöltnek **10 perc** áll rendelkezésére **a témakör kibontásához**, az elméleti és gyakorlati összefüggések forrásokkal, hivatkozásokkal alátámasztott, példákkal illusztrált és bizonyított feltárásához.

A tanári záróvizsga érdemjegye

Nappali munkarendben a záróvizsga összesített érdemjegyét az alábbi rész-érdemjegyek kerekítés nélküli átlaga adja (két tizedes jegy megadásával, az egyes részek egyenlő súllyal történő figyelembevételével):

- a) a szakdolgozatra kapott konzulensi és opponensi bírálati érdemjegyek, valamint a záróvizsga diszciplináris részére, azaz a szakdolgozat bemutatására és védésére kapott érdemjegy átlaga (értékelője a szakmai záróvizsga-bizottság);
- b) portfólióra kapott konzulensi és opponensi bírálati érdemjegyek, valamint a portfólió bemutatására és védésére kapott érdemjegy átlaga (értékelője a tanári záróvizsga-bizottság);
- c) a 13. § (1) bekezdése bb) pontjára, azaz a komplex szóbeli vizsgára adott érdemjegy (értékelője a tanári záróvizsga-bizottság);
- d) a hallgató egyik tanári szakképzettségéhez kapcsolódó szakmai zárószigorlat (10. § (2) bekezdése) érdemjegye (értékelője az adott szakintézet/szaktanszék zárószigorlati bizottsága);
- e) a hallgató másik tanári szakképzettségéhez kapcsolódó szakmai zárószigorlat (10. § (2) bekezdése) érdemjegye (értékelője az adott szakintézet/szaktanszék zárószigorlati bizottsága);
- f) az utolsó két félévben végzett összefüggő egyéni iskolai gyakorlat érdemjegye. Ez utóbbi értékelője a gyakorlatvezető mentor és a gyakorlatvezető oktatók (a kísérő szemináriumok oktatói).

A záróvizsga összesített érdemjegyét a hat érdemjegy kettő tizedes jegyig kerekített számtani átlaga adja:

$$\frac{\Sigma \text{Érdemjegyek a) b) c) d) e) f)}}{6}$$

Levelező munkarendben a záróvizsga összesített érdemjegyét az alábbi rész-érdemjegyek kerekítés nélküli átlaga adja (két tizedes jegy megadásával, az egyes részek egyenlő súllyal történő figyelembevételével):

- a) a portfólióra kapott konzulensi és opponensi bírálati érdemjegyek, valamint a tanári szakdolgozati portfólió bemutatására és védésére kapott érdemjegy átlaga (értékelője a tanári záróvizsga-bizottság);
- b) a 13. § (1) bekezdése bb) pontjára, azaz a komplex szóbeli vizsgára adott érdemjegy (értékelője a tanári záróvizsga-bizottság);
- c) a hallgató tanári szakképzettségéhez kapcsolódó szakmai zárószigorlat (10. § (2) bekezdése) érdemjegye (értékelője az adott szakintézet/szaktanszék zárószigorlati bizottsága);
- d) az összefüggő egyéni iskolai gyakorlat érdemjegye. Ez utóbbi értékelője a gyakorlatvezető mentor és a gyakorlatvezető oktatók (a kísérő szemináriumok oktatói).

A záróvizsga összesített érdemjegyét a négy érdemjegy két tizedes jegyig kerekített számtani átlaga adja:

$$\frac{\Sigma \text{Érdemjegyek a) b) c) d)}}{4}$$

Az oklevél minősítése

Az oklevél minősítését a záróvizsga kettő tizedes jegyig kerekített átlaga adja.

1. számú melléklet

A portfólió követelményei

KÖZISMERETI TANÁRSZAKOK

A tanárképzés portfólióra vonatkozó sajátosságait a 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet, valamint a TVSZ 12. számú melléklete tartalmazza. E tájékoztató ezen szabályzatok alapján, valamint az *Útmutató - javaslat az osztatlan tanárképzést lezáró portfólió elkészítéséhez* és a *Javaslat az osztatlan tanárképzésben készített portfólió értékelési szempontsorára* c. dokumentumok felhasználásával készült.³

A portfólió tartalmi és formai követelményei

A portfólió terjedelme 60-80000 karakter, amely nem foglalja magában a tartalomjegyzéket, az irodalomjegyzéket, az illusztráció értékű ábrákat, illetve a képeket.

A portfólió témavezetője és bírálója

A portfólió témavezetője és bírálója (opponens) a tanári felkészítés résztvevője, egyikük a Neveléstudományi Intézet oktatója.

³ A két dokumentum a TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0014 pályázat „*Pedagógusképzést segítő hálózatok továbbfejlesztése a Dél-Dunántúl régióban*” c. projekt keretében elkészült. A dokumentumokat *Kucserka Zsófia* és *Szabó Veronika* készítették, a dokumentumhoz kapcsolódó koncepció kidolgozásában részt vettek: *Mrázik Julianna, Dévényi Anna, Arató Ferenc, Huszár Zsuzsanna* 2015-ben. A Tanárképző Központ Tanácsa a két dokumentumot, annak használatát a 23/2016. (06. 06.) és a 22/2016. (06. 06.) számú határozatával jóváhagyta.

A portfólió elemei

A portfólió öt (két kötelező és három szabadon választott) **elemből áll.**

A hallgató szakképzettsége függvényében a portfólió idegen nyelvű elemeket is tartalmazhat.

Kötelező dokumentumok

- A pályakép reflexió
- Az óraterv/modulterv

Szabadon választott dokumentumok

- A három szabadon választható elem műfajára vonatkozóan nincsen megkötés.

A pályakép-reflexió

A portfólió első kötelező eleme a pályakép reflexió.

Célja

A pályakép reflexió célja, hogy a jelölt tudományos esszé formában számoljon be saját szakmaiságának alakulásáról tanári kompetenciáinak tükrében. A dokumentum egyszerre személyes (hiszen saját szakmai önarcképként és önéletrajzként is olvasható), de tudományos is, hiszen saját tanári kompetenciáinak alakulását a szakmai célok és nehézségek mentén kell értelmeznie tudományos keretben, az adott kérdések releváns szakirodalmainak vonatkozásában. A jelölt a pályakép reflexió részeként (azzal összefüggésben) mutatja be portfóliójának összeállítási szempontjait is.

Részei

A pályakép reflexió legfontosabb részeként a jelölt – elsősorban egyéni összefüggő gyakorlatára fókuszálva – bemutatja, hol tart saját tanári, szakmai identitásának formálásában és értelmezésében. Kitér arra, hogy a gyakorlatot megelőzően mi jellemezte a tanári szakmához való viszonyát és felkészültségét. Hogyan mérte fel saját erősségeit és fejlesztendő vagy hiányos kompetenciáit. Bemutatja, hogyan tervezte meg egyéves gyakorlatát, milyen szakmai célokkal kezdett neki a gyakorlatnak. Az egyéves összefüggő gyakorlat tapasztalatait szintén saját tanári kompetenciahálójában mutatja be és értékeli. Végül a jelölt további szakmai célokat fogalmaz meg. A pályakép így egyszerre folyamatba ágyazott (honnán hová jutott el és mik a további tervei), reflektív (nemcsak bemutatja szakmai fejlődését, de értékeli, értelmezi is azt), és ugyanakkor portrészzerű, a szakmai identitás jelenlegi formáját és jellemzőit járja körbe.

A pályakép reflexióban a jelöltnek minden egyes tanári kompetenciára ki kell térni, és bizonyos mélységig elemeznie/értelmeznie kell azokat saját szakmai fejlődésének vonatkozásában. A pályakép reflexióban egy vázlatos áttekintést kérünk, az egyes portfólió elemekben pedig az adott kompetencia részletes elemzését. Jó, hogyha az egyes kompetenciák konkrét szituációhoz kapcsolódóan jelennek meg, és a jelölt az adott helyzetre vonatkozóan értelmezi tanári kompetenciájának működését vagy éppen hiányosságait. Bár a portfólióban minden egyes tanári kompetenciát értelmezni kell a saját szakmaiság alakulásának viszonyában, de ezek közül a jelölt kiemelhet néhányat, és problémaközpontú elemzésben azokra bővebben is kitérhet.

A pályakép reflexió további feladata, hogy abban a jelölt indokolja portfóliójának összeállítási szempontjait. A portfólió akkor felel meg az elvárásoknak, hogyha a saját szakmaiság

kompetenciafejlődése (a pályakép reflexió) szervesen és motiváltan kapcsolódik a portfólió többi részéhez. A portfólió egyes elemei úgy is tekinthetők, mint a szakmai identitás egyes vonásainak értelmező kifejtései, gyakorlatba ágyazott megjelenési formái. Az összes elemnek együtt le kell fednie a teljes tanári kompetenciahálót, hiszen a jelöltnek igazolnia kell, hogy minden tanári kompetenciának birtokában van a szükséges és elvárható mértékben, de ezen túl az egyes portfólió elemek kirajzolják a jelölt sajátos szakmai erősségeit és gyengeségeit, és bemutatják, hogy a tudatos pálya-tervezés során mit kezd ezekkel. Minden egyes elem esetében indokolni kell, hogy a jelölt (tanári kompetenciahálójjával összefüggésben) miért ezt vagy azt a dokumentumot válogatta be portfóliójába. Az indoklásnak a szakmai önreflexió és önértékelés szerves részét kell képeznie.

A portfólió fogalmából és a kompetencia alapú tudás- és tanulásfelfogásból következik, hogy amennyiben indokolt, a jelölt más forrásból származó tudásáról és tapasztalatairól is beszámolhat a portfólió egy-egy elemében.

Értékelése

A pályakép reflexiótól semmiképpen nem azt várjuk el, hogy a tökéletesen felkészült, és elhivatott tanár profilját rajzolja. Nem azt értékeljük, ha valaki az elvárásoknak megfelelően össze tudja szedni, hogy melyek az ideális tanár szakmai jegyei és vonásai. A pályakép reflexió sokkal inkább a hiteles szakmai önértékelés műfaja és terepe: azt értékeljük elsősorban, ha a jelölt reális képet ad önmagáról, ha pontosan megfogalmazza azokat a problémákat, amelyekkel gyakorlata során szembesült. Fontos hogy a jelölt jól lássa és pontosan tárja fel tanári kompetenciáinak tükrében saját erősségeit és fejlesztendő területeit. Mutassa be, hogyan tud erősségeire támaszkodni egyes problémák megoldása során. Mutassa be, hogy hiányosságainak kiküszöbölésére milyen (ön)fejlesztő terveket tud kidolgozni, hogyan tudja azokat megvalósítani (vagy ha nem, akkor miért nem). A tökéletes tanár hamis képe helyett a problémaközpontú és hiteles önelemzés és önreflexió várható el.

Formája, műfaja

Mivel a pályakép reflexióban a jelölt saját szakmaiságának alakulását a tudományos (neveléstudományi és szaktudományi) diskurzusban elemzi és értelmezi, így elvárjuk, hogy mindezt megfelelő mennyiségű és releváns szakirodalmi háttér előtt és azzal összefüggésben tegye. A pályakép reflexió minden személyessége ellenére műfaját tekintve tudományos írásmű: mind nyelvi, stiláris, mind formai követelményeiben a tudományos írásműtől elvárt kritériumoknak kell megfelelnie.

Az óraterv/modulterv

A portfólió második kötelező eleme a tanárjelölt által tervezett és megvalósított óra- vagy modul adott szempontok szerinti bemutatása és értelmező, értékelő reflektálása. A reflexió a tanári kompetenciák és a tanóra(k) neveléstudományi- és szaktudományos kontextusában történik. A megtartott tanóra(k) mindenképp az összefüggő tanítási gyakorlat részét kell, hogy képezzék(k).

Célja

Az óratervvel/modultervvel a jelölt elsősorban azt igazolja, hogy a mindennapi tanórai oktatáshoz kapcsolódó feladatokat tudatosan és megfelelő szakmai szinten tudja ellátni. Az óratervről/modultervről és a megvalósított órá(k)ról való reflektív elemzés azt mutatja be, hogy a tanárjelölt mely szempontok figyelembe vételével, milyen tudatossággal tervezi munkáját. Hogyan reagál a tanítási szituációban adódó váratlan helyzetekre, hogyan oldja meg a tantermi problémákat, hogyan szervezi a tanulási folyamatot, hogyan használja ki a

tanítási helyzet előnyeit és lehetőségeit; és végül hogyan értékeli a folyamatot, miként tapint rá a problémákra és a sikerült elemekre, hogyan fejlődnek saját tanári kompetenciái a tudatos reflektálás során. A jelöltnek az óra tervezésével, szervezésével és az arra való reflektálás során igazolnia kell a tanári munkához szükséges kompetenciák működését és fejlődését is.

Részei

A dokumentum elején szükséges rögzíteni a megtartott tanóra(k) adatait (dátum, helyszín, osztály, téma, helye a tanmenetben). A bemutatás és értékelés a reflektív tanári attitűd működésének terepe: nemcsak az a fontos, hogy mi történt az adott órá(ko)n, sokkal inkább az, hogy a tanárjelölt mindezt hogyan értelmezi, hogyan értékeli. A bemutatás során részletesen ki kell térni az órá(k) tervezésének szempontjaira és a megtartott órá(k) tapasztalatainak értékelésére, valamint a tapasztalatokból levonható további célok megfogalmazására. Nem szükséges a teljes folyamatot azonos részletességgel értelmezni és bemutatni. Jó, hogyha a jelölt kiválaszt egy-egy kérdést, problémát és annak részletesebb elemzésére fókuszál. A teljes óraterv/modulterv a mellékletben is helyet kaphat. Az óratervben/modultervben feltétlenül jelenjen meg áttekinthetően a tanári- és a tanulói oldal (tevékenységek, feladatok) külön.

(1) A tervezés

A portfólió ezen elemében a jelölt bemutatja, hogy a tervezés során milyen pedagógiai és szaktárgyi szempontokat érvényesített és hogyan. A tantárgyi és fejlesztési célokon túl feltétlenül figyelembe kell venni a tervezés során a tanulócsoporthoz sajátosságait. Amennyiben a jelölt érvényesítette az inklúzió, az integráció vagy a differenciálás elveit, akkor térjen ki rá, hogy pontosan hogyan. Meg kell jeleníteni a tanulói tervezés és a tanulási folyamat nyomon követésének, a saját tanulás ellenőrzésének és értékelésének lehetőségeit, szempontjait és eszközeit is, az értékelés formáira már a tervezéskor érdemes gondolni. A tanóra(k) céljai között – a jelenlegi jogszabályi háttérrel összhangban – a tanulói kompetencia-fejlesztésnek hangsúlyosan meg kell jelennie. A jelölt az adott tanóra/modul típusától függően dönthet, hogy a tanulói kompetencia mely elemét jelöli ki mint elsődlegesen fejlesztendő elemet (ismeret, képesség, attitűd), és indokolnia kell döntését. A tervezés voltaképpen döntések sorozata. A portfólióban ne csak a döntések eredményei, hanem azok indoklásai is kerüljenek bemutatásra; a döntések indoklásában szerencsés a szakirodalom megerősítő használata.

(2) A tanóra/modul értelmező bemutatása

A dokumentumban nem szükséges az egész tanóra menetét részletekbe menően ismertetni (ez helyet kaphat a portfólió mellékletében). Hasznosabb, hogyha a jelölt kiválasztja az óra/modul egy-egy részletét, amit fontosnak és elemzésre érdemesnek tart, és azokra reflektál a szakirodalmi háttér és a tanári kompetenciák vonatkozásában.

A tanulói kompetencia-fejlesztés értelmező bemutatása világosan különüljön el saját tanári kompetenciáinak bemutatásától. Az általános tanulói kompetenciákon túl jelöljön ki speciális, a szaktárgyhoz kötődő fejlesztési kívánt tanulói kompetenciá(ka)t is. Nem elvárás, hogy a tanóra/modul tökéletesen tervezett és sikeres legyen. Sokkal informatívabb lehet, hogy a tanárjelölt mit kezd saját tervezési hibáival vagy a tanítás során fellépő problémákkal, akadályokkal. Milyen problémamegoldó stratégiákat alkalmazott, miért és milyen források alapján? Nincsenek előírt tanulásszervezési módszerek, az viszont elvárható, hogy a jelölt céljainak megfelelő munkaformát válasszon, és indokolja döntését (vagy: ha elhibázta a munkaforma megválasztását, akkor a reflexióban térjen ki erre a kérdésre). A választott folyamattervezési modell feleljen meg a mögötte álló tanuláselméletnek.

(3) Reflexió

Reflexió alatt azt értjük, hogy a jelölt neveléstudományi és szaktudományi pozícióból tekint munkájára és úgy értelmezi, értékeli azt, illetve, hogy tanári tevékenységét a 8 tanári kompetencia fejlődése, fejlesztése felől tervezi, folytatja és értékeli. A jelölt itt értékeli a tervezés és az óra lebonyolítása közben hozott döntéseit és választásait. Értelmezi és kontextusba ágyazza a tanítási folyamatot. Kijelöli a további célokat, a felmerülő kérdéseknek utána néz a szakirodalomban. A reflexiónak nem kell elválnia a tanóra bemutatásától, nem kell, hogy külön rész legyen, az óratervvvel szervesen egybefonódva is megjelenhet.

Formája, műfaja

A portfólióban nincs kötelező óratervi séma, a jelölt bármilyen formátumot választhat az óraterv felépítéséhez. A tanárjelölt mindig saját aktuális céljainak megfelelően válasszon (vagy dolgozzon ki) óraterv-formátumot. A lényeg, hogy az adott óratervből pontosan derüljön ki, hogy az adott tanórán mikor mi történik és miért, milyen célból. Indokolja, hogy a bemutatott órá(k)hoz miért a választott/kidolgozott sémát tartja leginkább illeszkedőnek! Mivel a reflexiók a tanóra(k) bármely részéhez kapcsolódhatnak, ezért jó megoldásnak tartjuk, hogyha a reflexiók megjegyzések beékelődnek az óraterv(ek)be. Például a reflexiók kettéosztott napló formájában szerepelhetnek a tanóra(k) egyes elemei mellett: így könnyen áttekinthető, hogy az egyes megjegyzések a tanórai tervezés mely lépését elemzik, értékelik. Jó megoldás lehet az is, hogyha a reflexió tipográfiaiilag egyértelműen elkülönül az óratervtől, és annak menetébe ágyazódik. Természetesen bármilyen formátum jó lehet, amennyiben áttekinthető, egyértelmű és az adott dolgozat kérdéseire és problémafelvetéseire illeszkedik. Az óraterv vagy modulterv reflektáló bemutatása szintén tudományos írásműnek minősül, ezért a tudományos írásműtől elvárt kritériumoknak kell megfelelnie mind a hivatkozások formájában mind nyelvi–stilisztikus regiszterében.

A szabadon választható dokumentumok

A portfólió második nagy egysége a szabadon választható dokumentumok blokkja. A jelölt 3 szabadon választható dokumentummal igazolja tanári kompetenciáinak meglétét. Ezen portfólió elem kötelező részei:

- a dokumentum adatainak rögzítése (mikor, kikkel, milyen célból készült),
- maga a dokumentum,
- reflexió,
- felhasznált szakirodalom.

A dokumentumok változatos műfajúak lehetnek. Az alábbi lista csupán javaslat, a hallgató egyénileg döntheti el, milyen műfajokat választ, akár az itt felsoroltakon kívül. A szabadon választható dokumentumok lehetséges műfajai:

- *tanulmány*
- *szakfordítás*
- *konferencia-beszámoló*
- *recenzió*
- *esettanulmány*
- *hospitálási napló*
- *reflektált csoportprofil, szociometria (az órák, tanítási egységek tanulói csoportjának bemutatása)*

- *különböző mérések ismertetése, eredményeinek elemzése és visszacsatolás a tanítási folyamatra.*
- *tananyagfejlesztés, módszertani fejlesztés dokumentációja (pl. feladatlap, játék, érettségi tétel stb.)*
- *tehetséggondozó műhely munkájáról, tanulmányi versenyekről való beszámoló*
- *egyéni fejlesztő foglalkozások, szakkörök terve*
- *iskolán kívüli foglalkozások (színház, projektnap, kirándulás, ünnepség, múzeumi óra, könyvtári foglalkozás, táboroztatás) terve, beszámolója*
- *osztályfőnöki tevékenységekről való beszámoló (pl. szülői értekezletek)*
- *tankönyv- vagy tantervelemzés*
- *stb.*

Az elvárások mind terjedelmi, mind formai szempontból a műfajhoz igazodnak. Javasoljuk a hallgatónak, hogy a műfaji sajátosságoknak is nézzen utána a szakirodalomban, ott szerzett ismereteit kamatoztassa a megírás közben, és tüntesse fel a portfólió elemhez tartozó bibliográfiában. Minden esetben elvárás azonban az objektív stílus és a szakirodalom-használat. A hallgató minden olyan dokumentumot választhat, amelyet a pályája szempontjából fontosnak tart, így nem csak az egyetemhez vagy a tanítási gyakorlatokhoz köthető tapasztalatokat rögzítheti. Szintén nem előírás, hogy a hallgató minden dokumentuma önálló munka eredménye legyen. A portfólióba másokkal kooperációban készült munka is kerülhet, természetesen a szerzőség pontos feltüntetésével. Javasoljuk, hogy a dokumentumok bemutatása a saját kompetenciaháló értelmezésében történjen, azaz a dokumentumokból kirajzolódjon a szerző tanári portréja.

A portfólió mellékletei

A portfólióban leírtak megvalósulását igazoló dokumentumok a mellékletekben kapnak helyet. Javasoljuk, hogy a korábban megírt és értékelt dokumentumról szóló oktatói igazolást is csatolja a hallgató a mellékletbe. A mellékletbe kerülhetnek az óraterv megvalósulását igazoló releváns dokumentumok. A szabadon választható dokumentumok megvalósulását igazoló dokumentumok lehetnek fényképek, (tanulói, vezetőtanári és ön)reflexiók, újságcikkek vagy beszámolók a tárgyalt eseményről, szakmai beszámolók, tanulói produktumok, kutatási eredmények táblázatai, grafikonok, statisztikák. A melléklet terjedelme kötetlen, nem számít bele a portfólió leütés számába.

A portfólió benyújtása

Két osztatlan tanárszakon egyidejűleg folyó képzésen egy portfóliót kell benyújtani és a tanári záróvizsga részeként megvédeni. A hallgató a képzés utolsó félévében az arra szolgáló nyomtatványon leadja a kari ütemtervben meghatározott időpontban a portfólió témabejelentő nyomtatványt.

A portfólió értékelése

Az elkészült portfóliót a konzulens és opponens értékeli, a portfólió bemutatását és védését a tanári záróvizsga-bizottság értékeli. A portfólióra kapott konzulensi és opponensi bírálati

éremjegyek, valamint a portfólió bemutatására és védésére kapott éremjegy átlaga beleszámít a záróvizsga összesített éremjegyébe.

A portfólió elfogadhatósági és értékelési szempontjai

A PORTFÓLIÓ ELFOGADHATÓSÁGI SZEMPONTJAI	
Nem fogadható el a portfólió, amennyiben az alábbi szempontok bármelyikének nem tesz eleget (Kérjük, a megfelelőt húzza alá!):	
Terjedelme 60-80 000 karakter, amely nem foglalja magában a tartalomjegyzéket, a bibliográfiát, az illusztráció értékű ábrákat, a képeket és a mellékletet.	igen/nem
A portfólióból alapvető részek nem hiányoznak. (Alapvető részek: két kötelező és három szabadon választott dokumentum és a hozzájuk kapcsolódó reflexiók; címlap; tartalomjegyzék; hivatkozások; irodalomjegyzék; mellékletek)	igen/nem
A szerző betartja a tudományos hivatkozás szabályait (nem plagizál).	igen/nem

A PORTFÓLIÓ ÉRTÉKELÉSI SZEMPONTJAI

A pályakép reflexióban a tanárjelölt... (összesen 17 pont)

1. kontextusba és folyamatba helyezve értelmezi saját tanári szakmai fejlődését, kitérve az összefüggő egyéni iskolai gyakorlatára is

5 pont

2. kifejti és értelmezi portfóliója összeállításának elveit, szempontjait, indokait

4 pont

3. vázlatosan bemutatja, hogy a portfólióba válogatott dokumentumok hogyan bizonyítják tanári kompetenciáinak működését

5 pont

4. releváns szakirodalomra támaszkodva érvel

3 pont

Az óratervben/modultervben a tanárjelölt... (összesen 25 pont)

5. rögzíti a megtartott óra/modul adatait

1 pont

6. pontosan rögzíti a tervezés szempontjait és indokait (a feltételeket, célokat, tervezett eredményeket és lehetséges problémákat)

3 pont

7. bemutatja, hogy a tervezés és a megvalósítás során hogyan vette figyelembe az adott tanulócsoport sajátosságait, igényeit, hogyan élt a differenciálás lehetőségeivel

3 pont

8. kitér a tervezett fejlesztési célok és a tanulásszervezési módok, módszertani eljárások, eszközök közötti összefüggésre

2 pont

9. törekszik a tanulók előzetes tudásának feltárására, a tanulói érdeklődés és a belső motiváció felkeltésére és fenntartására

2 pont

10. a tervezés és/vagy a reflexió során érvényesíti a tanulói kompetenciafejlesztés szempontjait

2 pont

11. megjeleníti a tanulói tervezés és a tanulási folyamat nyomon követésének, a saját tanulás ellenőrzésének és értékelésének lehetőségeit, szempontjait és eszközeit

2 pont

12. szakmai reflexiójában tanári kompetenciáinak összefüggésében értékeli a megtartott órá(k)at

3 pont

13. magas szintű szaktárgyi és szaktudományos felkészültségről tesz tanúbizonyságot

4 pont

14. releváns szakirodalomra támaszkodva érvel

3 pont

Az I. szabadon választott dokumentumban a tanárjelölt... (összesen 16 pont)	
15. rögzíti a választott dokumentum pontos adatait és műfaját	1 pont
16. a tanári kompetenciáival összefüggésben indokolja, és részletesen kifejti, hogy miért ezt a dokumentumot választotta	3 pont
17. érvényesíti a választott műfaj sajátosságait	2 pont
18. releváns szakirodalomra támaszkodva érvel	3 pont
19. összefoglalja, reflektálja a dokumentum elkészítésének tapasztalatait és annak hatását a saját szakmaisága alakulására	3 pont
20. magas szintű szaktárgyi és szaktudományos felkészültségről tesz tanúbizonyságot	4 pont
A II. szabadon választott dokumentum a tanárjelölt... (összesen 16 pont)	
21. rögzíti a választott dokumentum pontos adatait és műfaját	1 pont
22. a tanári kompetenciáival összefüggésben indokolja, és részletesen kifejti, hogy miért ezt a dokumentumot választotta	3 pont
23. érvényesíti a választott műfaj sajátosságait	2 pont
24. releváns szakirodalomra támaszkodva érvel	3 pont
25. összefoglalja, reflektálja a dokumentum elkészítésének tapasztalatait és annak hatását a saját szakmaisága alakulására	3 pont
26. magas szintű szaktárgyi és szaktudományos felkészültségről tesz tanúbizonyságot	4 pont
A III. szabadon választott dokumentum a tanárjelölt... (összesen 16 pont)	
27. rögzíti a választott dokumentum pontos adatait és műfaját	1 pont
28. a tanári kompetenciáival összefüggésben indokolja, és részletesen kifejti, hogy miért ezt a dokumentumot választotta	3 pont
29. érvényesíti a választott műfaj sajátosságait	2 pont
30. releváns szakirodalomra támaszkodva érvel	3 pont
31. összefoglalja, reflektálja a dokumentum elkészítésének tapasztalatait és annak hatását a saját szakmaisága alakulására	3 pont
32. magas szintű szaktárgyi és szaktudományos felkészültségről tesz tanúbizonyságot	4 pont

A portfólió egészére jellemző... (összesen 10 pont)	
33. a problémaorientált, elemző megközelítésmód és a kritikai attitűd	5 pont
34. a szabatos fogalmazás, a műfajnak megfelelő stílus és nyelvhelyesség	3 pont
35. az igényes formai és technikai kivitelezés, az átlátható struktúra	2 pont

A tanári portfólió érdemjegye:

(0-50 pont: 1; 51-62 pont: 2; 63-74 pont: 3; 75-87 pont: 4; 88-100 pont: 5)

2. számú melléklet

A komplex szóbeli vizsga követelményei

KÖZISMERETI TANÁRSZAKOK

A KOMPLEX SZÓBELI VIZSGA TÉMAKÖREI ÉS IRODALMA

1. Az oktatási rendszer <ul style="list-style-type: none">• Az iskolázottság történeti alakulása. Aktuális európai, uniós és globális hatások az oktatási rendszerek változásaiban.-A tudásalapú társadalom jellemzői és az élethosszig tartó tanulás. Napjaink oktatáspolitikai kihívásai.• Az oktatási expanzió jelensége. A köznevelés, közoktatás, a szakképzés, a felnőttoktatás és a felsőoktatás hazai intézményrendszere és főbb jellemzői. Az oktatás társadalmi meghatározottsága és funkciói. Az iskolázottság szerepe a társadalmi mobilitásban.• Esélyegyenlőség és méltányosság a pedagógiai gyakorlatban.
2. A köznevelés, közoktatás irányítása és szabályozása <ul style="list-style-type: none">• Az oktatáspolitikai és eszközrendszer. Az oktatásirányítás centralizált és decentralizált modelljei. Az oktatás tartalmi szabályozása történeti nézőpontból.• Törvényi szabályozók az oktatás világában. A mai magyar iskolák működését meghatározó központi és helyi dokumentumok (Köznevelési törvény, közalkalmazotti törvény, NAT, kerettantervek, helyi tantervek, vizsgakövetelmények, SZMSZ, házirend stb.)• Tervezési és tananyag-fejlesztési lehetőségek és kompetenciák a saját műveltségi területen. A pedagógus szakmai autonómiája és személyes felelőssége a mindennapi praxisban.
3. A tudás értelmezései, szerveződése és mérése <ul style="list-style-type: none">• A tudás értelmezései; történeti, szociológiai, pszichológiai és pedagógiai megközelítései. Elméletek a tudás szerveződéséről.• Nemzetközi és hazai mérések (DIFER, országos kompetenciamérés, PISA, PIRLS, TIMSS) és főbb eredményeik. Az eredmények társadalmi hatásai és oktatáspolitikai konzekvenciái.• A tudás speciális jellege, mérése, és a mérési eredmények gyakorlati jelentősége a saját műveltségi területen, illetve egy adott tantárgyban.
4. Képességek fejlődése és iskolai fejlesztése. Kompetencia- modellek és jelentőségük a nevelés és oktatás területén <ul style="list-style-type: none">• A képesség és a kompetencia fogalmának meghatározásai. A képességek és kompetenciák rendszerezése. Kompetenciamodellek. A képességkutatás néhány aktuális eredménye.• A tudás alkalmazásának képessége és strukturális feltételei. Az alkalmazásképes tudás, mint társadalmi elvárás.• Valamely kulcskompetencia szerepe, fejlődése és fejlesztési lehetőségei a saját műveltségi területen. Kiemelt figyelmet igénylő tanulók oktatásához/neveléséhez szükséges kompetenciák az integrációt végző pedagógus szempontjából.
5. A nevelés folyamata. Az egyéni különbségek szerepe a pedagógiai munkában <ul style="list-style-type: none">• A nevelés fogalma, folyamata, szinterei és intézményrendszere. A nevelés érintettjei; a diákok. A nevelő hatások típusai. Különleges bánásmódot igénylő tanulók csoportjai. A tanulási- és magatartászavarok. A hátrányos helyzet nevelésszociológiai megközelítése. A gyermekvédelemben élők sajátosságai. A magyarországi cigány/roma népesség és az iskola. A tehetséggondozás szerepe, jelentősége.• Inklúzió a nevelésben. Törvények, rendeletek, és intézményi előírások a különleges bánásmódot igénylő tanulók csoportjaival kapcsolatban.• Differenciálás a gyakorlatban a saját műveltségi területen.

<p>6. Értékek, célok, célképzés és célrendszerek a nevelés és oktatás folyamatában</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az érték, értékrend és értékorientáció fogalma, típusai és társadalmi funkciói. Pedagógiai célképzés és célrendszer. A rejtett tanterv. Az értékrend közvetítése és belsővé válása. • A pedagógus feladatai, lehetőségei és kompetenciái a célképzés tantárgyi és tanórai szintjén. • Értékkonfliktusok az iskolában.
<p>7. Az intézményes nevelés, oktatás tárgyi környezete, infrastruktúrája</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az iskolai téralakítás, a tanulási szinterek, a tárgyi környezet történeti változásai, szerepe az intézményes nevelésben, oktatásban. • A taneszköz-rendszer és tipológiája, info-kommunikációs technológiák, digitális taneszközök és pedagógiai alkalmazásuk. Az inkluzív oktatás tárgyi környezete és infrastruktúrája. • A saját műveltségi területen alkalmazható valamely taneszköz elemző bemutatása.
<p>8. A pedagógiai kommunikáció</p> <ul style="list-style-type: none"> • A pedagógiai kommunikáció fogalma, kommunikációelméleti megközelítései, pszichológiai és alkalmazott nyelvészeti alapjai. A tanár-diák kommunikáció jellemzői (pl. Pygmalion hatás, fekete pedagógia). • A nyelvi hátrány kérdésköre, az iskolai nyelvhasználat társadalmi sajátosságai. • A pedagógiai kommunikáció megfigyelése és elemzése. Kommunikációs konfliktusok az iskolában és a kommunikációs zavarok elhárításának módjai saját műveltségi területen.
<p>9. A pedagógus szakma jellemzői</p> <ul style="list-style-type: none"> • A pedagógusszerep történeti változásai. A pedagógusszakma fejlődéstörténete, a pedagógusképzés intézményesülése. A pedagógiai szaksajtó kialakulása és szerepe a szakma fejlődésében. • Pályaalkalmasság, a tanár személyisége. A pedagógusok társadalmi rekrutációja és karrierlehetőségei. A pedagógus életpályamodell. • Egyéni pályakép és képzési reflexió. A tanári szakma nehézségei: szerepkonfliktusok, a kiégés megelőzése.
<p>10. Tanulási, tanítási stratégiák és módszerek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A stratégia és a módszer fogalma. Tanulási, tanítási stratégiák, módszerek és eljárások, történeti áttekintéssel, kutatások tükrében. • Alternatív pedagógiák, pedagógiai alternatívák. • Adott műveltségi terület, illetve tantárgy módszertani sajátosságai.

KÖTELEZŐ IRODALOM

1. Az oktatási rendszer

Fehérvári Anikó, Imre Anna, Tomasz Gábor (2011): Az oktatási rendszer és a tanulói továbbhaladás. In: Balázs Éva, Kocsis Mihály, Vágó Irén (szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról 2010*. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest.133-196. <http://mek.oszk.hu/12800/12893/12893.pdf>

Fehérvári Anikó (2015): Társadalmi mobilitás és az iskola. In: Varga Aranka (szerk.): *A nevelésszociológia alapjai*. Wlilocki Henrik Szakkollégium, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs. 2015. 183-209. <http://mek.oszk.hu/14500/14566/>

- Kozma Tamás (2015): Az oktatási rendszer szociológiája. In: Varga Aranka (szerk.): *A nevelésszociológia alapjai*. Wlilocki Henrik Szakkollégium, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Wlilocki Henrik Szakkollégium, Pécs, 2015. 79-101. <http://mek.oszk.hu/14500/14566/>
- Mészáros István, Németh András, Pukánszky Béla (2005): *Neveléstörténet. Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Nahalka István: Az oktatás társadalmi meghatározottságának értelmezési keretei. In: Falus Iván (szerk.) (2003): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 37-54. http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42498_2/ch14s02.html
- Pusztai Gabriella: Tőkeelméletek az oktatáskutatásban. In: Varga Aranka (szerk.): *A nevelésszociológia alapjai*. Wlilocki Henrik Szakkollégium, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs. 2015. 137-160. <http://mek.oszk.hu/14500/14566/>
- Varga Aranka: Esélyegyenlőség és inklúzió az iskolában. In: Varga Aranka (szerk.): *A nevelésszociológia alapjai*. Wlilocki Henrik Szakkollégium, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Wlilocki Henrik Szakkollégium, Pécs, 2015. 241-273. <http://mek.oszk.hu/14500/14566/>
- Zolnay János (2015): A roma diákok esélyei a közoktatásban. In: Orsós Anna (szerk.) *A romológia alapjai*. PTE BTK Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Wlilocki Henrik Szakkollégium 249-270.

2. A köznevelés, közoktatás irányítása és szabályozása

110/2012 (VI.4.) Kormányrendelet A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról. *Magyar Közlöny*, 66.szám 10635-10848.

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről.

https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100190.TV

A közoktatástól szóló 1993. évi LXXIX. törvény:

http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=19431

Balázs Éva, Kocsis Mihály, Vágó Irén (szerk.) (2011): *Jelentés a magyar közoktatásról 2010*. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest. <http://mek.oszk.hu/12800/12893/12893.pdf>

Ballér Endre: A tanterv. In: Falus Iván (szerk.) (2003): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 191-216.

Kaposi József (2013): A tartalmi szabályozás hazai változásai (2011-2013). *Új Pedagógiai Szemle*, 9-10. sz. 14-37.

3. A tudás értelmezései, szerveződése és mérése

Csapó Benő (2012) (szerk.): *Mérlegen a magyar iskola*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Golnhofér Erzsébet (2003): A pedagógiai értékelés. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 385-412.

Lannert Judit: Hatékonyság, eredményesség és méltányosság a közoktatásban. In: Varga Aranka (szerk.): *A nevelésszociológia alapjai*. Wlisslocki Henrik Szakkollégium, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs. 2015. 295-321.
<http://mek.oszk.hu/14500/14566/>

Nahalka István (2002): *Hogyan alakul ki a tudás a gyerekekben? Konstruktivizmus és pedagógia*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Oktatási Hivatal (2015): *A PISA és az Országos kompetenciamérés tanulságai* OH, Budapest.
https://www.oktatas.hu/koznevelas/meresek/aktualis_informaciok/pisa_okm_tanulsagai

4. Képességek fejlődése és iskolai fejlesztése. Kompetencia- modellek és jelentőségük a nevelés és oktatás területén

Demeter Kinga (szerk.) (2006): *A kompetencia*. <http://ofi.hu/tudastar/tanulas-tanitas/kompetencia>

Csapó Benő (2003): *A képességek fejlődése és iskolai fejlesztése*. Akadémiai Kiadó, Budapest

Kocsis Mihály, Mrázik Julianna, Imre Anna (szerk.) (2012): Megközelítési módok a tanári kompetenciák leírásához. In: Kocsis Mihály – Sági Matild (szerk.): *Pedagógusok a pályán*. Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet, Budapest. 61-76.

Molnár Gyöngyvér (2016): A dinamikus problémamegoldó képesség mint a tudás elsajátításának és alkalmazásának képessége. *Iskolakultúra*, XXVI. 5. 3-16.

Nagy József (2007): *Kompetenciaalapú, kritériumorientált pedagógia*. Mozaik Kiadó, Szeged.

Nagy József (2010): *Új pedagógiai kultúra*. Mozaik Kiadó, Szeged.

Makádi Mariann (2009): *A kompetenciaalapú pedagógia lehetőségei*. Tanári kézikönyv. Mozaik Kiadó, Szeged.

5. A nevelés és folyamata. Az egyéni különbségek szerepe a nevelő, oktató munkában

Csépe Valéria (2008): A különleges oktatást, nevelést és rehabilitációs célú fejlesztést igénylő (SNI) gyermekek ellátásának gyakorlata és a szükséges teendők. In: Fazekas. Köllő – Varga (szerk.): *Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért*. Ecostat, Budapest. 139-166. <http://oktatas.magyarorszagholnap.hu/images/ZKTartalom.pdf>

Cserti Csapó Tibor, Orsós Anna (2013): A mélyszegénységben élők és a cigányok/romák. In: Varga Aranka (szerk.): *Esélyegyenlőség a mai Magyarországon*. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Neveléstudományi Intézet, Pécs. 99-120. <http://www.kompetenspedagogus.hu/sites/default/files/cserti-csapo-tibor-orsos-anna-melyszegenyseg-gyermekszegenyseg-a-ciganyok-romak-helyzete-es-eselyegyenlosege.pdf>

Golnhofer Erzsébet (2003): A tanuló. In: Falus Iván (szerk.) (2003): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42498_2/ch03s04.html

Nagy József (2000): *XXI. század és nevelés*. Osiris Kiadó, Budapest.

Mayer József, Köpatakiné Mészáros Mária (szerk.) (2011): *A szavak és a tettek. Sajátos nevelési igényű tanulók a közoktatásban a 21. század első évtizedében Magyarországon*. Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest.

Hajdu Tamás – Kertesi Gábor – Kézdi Gábor (2015): Roma fiatalok a középiskolában. In: Orsós Anna (szerk.) (2015): *A romológia alapjai*. PTE BTK Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Wlilocki Henrik Szakkollégium. 209-248.

Vajda Zsuzsanna, Kósa Éva (2005): *Neveléslélektan*. Osiris, Budapest.

Varga Aranka (2015): *Az inklúzió szemlélete és gyakorlata*. PTE BTK Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Wlilocki Henrik Szakkollégium

6. Értékek, célok, célképzés és célrendszerek a nevelés és oktatás folyamatában

Kotschy Beáta (2003): Az oktatás célrendszere. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika: Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 137–164. Online: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42498_2/ch14s02.html

Halász Gábor (2013): Az oktatáskutatás globális trendjei. *Neveléstudomány: Oktatáskutatás Innováció*, 1.1.64-90.

Meleg Csilla (2015): Nevelésszociológia problémakörök és nézőpontok. In: Varga Aranka (szerk.): *A nevelésszociológia alapjai*. Wlilocki Henrik Szakkollégium, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs. 2015. 19-47.

Halász Gábor (2012): A pedagógiai rendszerek általános hatás – és bevéleásvizsgálati rendszere. In: Falus Iván, Könyei László, Németh Szilvia, Sallai Éva (szerk.): *A pedagógiai rendszer. Fejlesztők és felhasználók kézikönyve*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Budapest, 2012. 209-243.

Torgyik Judit: Mulrikulturalizmus, interkulturális nevelés. In: Varga Aranka (szerk.): *A nevelésszociológia alapjai*. Wlilocki Henrik Szakkollégium, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs. 2015. 161-181.

7. Az intézményes nevelés, oktatás tárgyi környezete, infrastruktúrája

Fischerné Dárdai Ágnes, Márhoffer Nikolett, Molnár-Kovács Zsófia, Szűcs-Rusznak Karolina (2015): Tankönyvek, taneszközök a nevelés történetében. Comeniustól a kísérleti tankönyvekig. In: Vörös Katalin (szerk.): *Neveléstörténet az osztatlan tanárképzésben*. Pécsi Tudományegyetem, Pécs. 2015. http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/13/tanknyvek_taneszkzk_a_nevels_trtnetben_comeniustl_a_ksrleti_tanknyv.html

Kojanitz László (szerk.) (2014): *A tankönyvek új generációja. A kísérleti tankönyvek fejlesztésének koncepcionális háttere*. http://www.ofi.hu/sites/default/files/attachments/a_tankonyvek_uj_generacioja_koncepcio_0.pdf

Németh András (2015): Az iskolai tér, iskolaépítészet. A tanterem és berendezésének története. In: *Neveléstörténet az osztatlan tanárképzésben*. Szerk.: Vörös Katalin PTE, Pécs. http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/13/az_iskolai_tr_iskolapszet.html

Molnár Gyöngyvér (2008): A 21. század iskolájának berendezése. In: Kárpáti Andrea, Molnár Gyöngyvér, Főző Attila László, Tóth Péter (szerk.): *A 21. század iskolája*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 9-41.

Petriné Feyér Judit (2003): Az oktatás eszközei, tárgyi feltételei. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 317-336. http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42498_2/ch14s02.html

8.A pedagógiai kommunikáció

Huszár Ágnes (2015): A nyelvi szocializáció és az iskola. In: Varga Aranka (szerk.): *A nevelésszociológia alapjai*. Wlislócki Henrik Szakkollégium, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs, 2015. 273-293.

M. Nádaszi Mária, Hunyady Györgyné (2014): Fekete pedagógia. Diszfunkcionális pedagógiai hatások az iskolában. In: Hunyady Györgyné – M. Nádaszi Mária (szerk.) (2014): *Az iskolakép változatai és változásai*. ELTE Eötvös Kiadó, Bp. 65-73. http://www.eltereader.hu/media/2014/06/Hunyady_Nadaszi_Az-iskolakep_READER.pdf

Vörös Anna (2004): Osztálytermi kommunikáció, tanár-diák interakciók. In: N. Kollár Katalin, Szabó Éva (szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris, Budapest. 395-417.

Zrinszky László (2002): *Gyakorlati pedagógiai kommunikáció*. ADU-FITT IMAGE, Budapest.

9. A pedagógus szakma jellemzői

Falus Iván (2003): A pedagógus. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 79 - 99. http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42498_2/ch14s02.html

Fehérvári Anikó (szerk.) (2016): *Merre tart a pedagógusszakma?* OFI Budapest. <http://ofi.hu/sites/default/files/attachments/pedagoguskutatasok.pdf>

Máthé Borbála (2014): A kiégésről röviden. In: Karlovitz János Tibor, Torgyik Judit (szerk.) (2014): *Vzdelávanie, výskum a metodológia*. International Research Institute, Komárno. 449-458. <http://www.irisro.org/pedagogia2013januar/0507SupliczSandor.pdf>

Németh András (2015): A pedagógusképzés és pedagógusszerep története. A pedagógus szakma kialakulása és differenciálódása; a pedagógusokkal szemben megfogalmazott elvárások a történelem során. In: Vörös Katalin (szerk.) (2015): *Neveléstörténet az osztatlan tanárképzésben*. Pécsi Tudományegyetem, Pécs. http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/13/a_pedagoguskpzs_s_pedagogusszerep_trtnete.html

Szivák Judit (2003): A kezdő pedagógus. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika: Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42498_2/ch14s02.html

10. Tanulási és tanítási stratégiák, módszerek

Arató Ferenc, Varga Aranka (2006): *Együtt-tanulók kézikönyve – Bevezetés a kooperatív tanulásszervezés rejtelmeibe*. PTE BTK, Neveléstudományi Intézet, Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, Pécs. Újabb kiadások: Educatio Társ. Szolg. Kht., Budapest, 2008. és Mozaik Kiadó, Szeged, 2012.

Báthory Zoltán (2000): *Tanulók, iskolák, különbségek*. Tankönyvkiadó, Budapest. 33-42, 197-208.

Dezső Renáta Anna (szerk.) (2014): *Differenciált tanulásszervezés a többszörös intelligenciák elméletének alkalmazásával*. Pécsi Tudományegyetem BTK Neveléstudományi Intézet, Pécs. <http://mek.oszk.hu/13600/13617/13617.pdf>

Falus Iván (2003): Az oktatás stratégiai és módszerei. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 243-292. http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42498_2/ch14s02.html

Nahalka István (2003): A tanulás. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika: Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_42498_2/ch14s02.html

AJÁNLOTT IRODALOM

1. Az oktatási rendszer

Halász Gábor (2011): Oktatáspolitikai az első évtizedben In: Balázs Éva, Kocsis Mihály, Vágó Irén (szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról*, Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest, 17-33. <http://www.ofi.hu/kiadvanyaink/jelentes-2010/11-oktatapolitika>

Halász Gábor (2013): Az oktatáskutatás globális trendjei. *Neveléstudomány: Oktatókutató Innováció*, 1.1.64-90.

Havas Gábor (2008): Esélyegyenlőség, deszegregáció. In: *Zöld Könyv a magyar közoktatás megújításáért*. ECOSTAT Kiadó, Budapest, 121–139.

Neumann Eszter, Vida Júlia (2012): PISA-hatások Európában. *Educatio*, 3. sz. 361-371.

2. A köznevelés, közoktatás irányítása és szabályozása

Bárdossy Ildikó (2011): *Lehetséges kérdések és válaszok a curriculum fejlesztéshez*. PTE, Pécs. http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/curriculum/v_3_5_az_oktat_s_a_helyi_curriculum_rtkelse

Balogh Miklós (2015): A hazai közoktatás finanszírozása az ezredfordulót követően. In: Györgyi Zoltán, Simon Mária és Vadász Viola (szerk.): *Szerep- és funkcióváltások a közoktatás világában*. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest. 93–114.

Bánkuti Zsuzsanna, Lukács Judit (szerk.) (2015): *Tanterv, Tankönyv, Vizsga*. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest.

Györgyi Zoltán (2016): Közoktatás-irányítási változatok. *Új Pedagógiai Szemle*, 5-6.sz. 17-40.

Fehérvári Anikó (2011): Normatív finanszírozás az oktatásban 2000 és 2009 között. *Új Pedagógiai Szemle*, 6. sz. 21-34.

Palotás Zoltán – Jankó Krisztina (2011): A közoktatás irányítása. In: Balázs Éva, Kocsis Mihály, Vágó Irén (szerk.) (2011): *Jelentés a magyar közoktatásról*, Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest. 69-108. <http://mek.oszk.hu/12800/12893/12893.pdf>

Reményi Judit (2015): *Tanterv és standardok viszonya a nemzetközi gyakorlatban*. <http://ofi.hu/publikacio/tanterv-es-standardok-viszonya-nemzetkozi-gyakorlatban>

Réti Mónika (2016): *A tanterv szerepe és lehetőségei a tartalmi szabályozásban - nemzetközi kitekintés alapján*. <http://ofi.hu/tema/80/publication>

Vass Vilmos (2000): Az oktatás tartalmi szabályozása. *Iskolakultúra*, 6-7. 48-57.

3. A tudás értelmezései, szerveződése és mérése

Balácsi Ildikó és mtsai (2013): *PISA 2012 Összefoglaló jelentés*. Budapest, Oktatási Hivatal

Báthory Zoltán (2000): *Tanulók, iskolák - különbségek. Egy differenciális tanításelmélet vázlata*. OKKER Kiadó, Budapest.

De Corte, Eric (2010): Historical developments in the understanding of learning. In: Dumond, H., Istance, D., Benavides, F. (Eds) *The Nature of Learning: Using Research to Inspire Practice*. OECD Centre for Educational Research and Innovation. 35-68. http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/education/the-nature-of-learning_9789264086487-en#.WRwxNjclHIU#page70

Kádárné Fülöp Judit (2015): Nemzetközi tudásmérés - hazai oktatáspolitikai. *Educatio*, 2.sz.

Kákonyi Luca (2015): *Érettségi vizsgák a XXI század elején. Nemzetközi kitekintés.* <http://ofi.hu/publikacio/erettsegi-vizsgak-xxi-szazad-elejen-nemzetkozi-kitekintes>

Pléh Csaba (2010): Tudás és kompetencia viszonya a tanulás és tanítás tudományában. *Iskolakultúra*, 4. 37-41.o. <http://epa.oszk.hu/00000/00011/00147/pdf/2010-04.pdf>

Pintér Róbert (szerk.) (2007): *Az információs társadalom.* Gondolat – Új Mandátum Kiadó, Budapest. <http://mek.niif.hu/05400/05433/05433.pdf>

Réthy Endréné (2011): *Tanári teljesítmény-visszajelzés hatása a tanulók személyiségére.* Comenius Oktató és Kiadó Kft. Pécs.

Stéber Orsolya, Kereszty Orsolya (2015): Az informális tanulás értelmezései a XXI. században. *Új Pedagógiai Szemle*, 9-10.sz. <http://folyoiratok.ofi.hu/uj-pedagogiai-szemle/lapszamok/2015-9-10>

4. Képességek fejlődése és iskolai fejlesztése. Kompetencia- modellek és jelentőségük a nevelés és oktatás területén

Habók Anita (2011): A tanulás tanulásának vizsgálata általános iskolások körében. *Magyar Pedagógia*, 111. évf. 3. sz. 207-224.

Kovácsné dr. Nagy Emese (2014): *Gondolkodásfejlesztés táblajátékkal.* Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége. http://tehetseg.hu/sites/default/files/konyvek/geniusz_33_net_teljes.pdf

Lakatosné Török Erika, Kárpáti Andrea (2009): Az informatikai kompetencia, a pedagógiai gyakorlat és az innovációs sikeresség összefüggései az Európai Digitális Tananyagportál magyar kipróbálói csoportjában. *Magyar Pedagógia*, 3. sz. 227-259.

Nagy József (szerk.) (2007): *Kompetenciaalapú kritériumorientált pedagógia.* Mozaik Kiadó, Szeged.

Nagy József (2000): A kritikus kognitív készségek és képességek kritériumorientált fejlesztése. *Új Pedagógiai Szemle*, 7-8.255-269.

Molnár Gyöngyvér (2016): A dinamikus problémamegoldó képesség mint a tudás elsajátításának és alkalmazásának képessége. *Iskolakultúra*, XXVI. 5. 3-16.

Pukánszky Béla (2011): A tanári kompetenciák problémátörténete. In: Albert S. et al. (szerk.): *A tanári kompetenciákról.* Selye János Egyetem, Komárom, 29-64.

Szivák Judit (2010): *A vita: A vitakultúra fejlesztése. Szociális kompetenciák fejlesztése a vita segítségével.* (Oktatás-módszertani Kiskönyvtár; 12.) Gondolat Kiadó, Budapest. 2010.

5. A nevelés és folyamata. Az egyéni különbségek szerepe a nevelő, oktató munkában

- Berkovits Balázs, Oblath Márton (2008): A gyógypedagógiától a szociológiáig és tovább. A „fogycatékosság” és a „szociális hátrány” kapcsolatának diskurzusai és politikája. In: Eröss Gábor, Kende Anna (szerk.) (2008): *Túl a szegregáción*. L'Harmattan, Budapest. 21-47.
- Imre Anna (2012): Fejlesztő értékelés az általános iskolákban. *Educatio*, 3. sz. 386-400. o.
- Kozma Tamás (2001): Bevezetés a nevelésszociológiába. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Kron, Friedrich (2003): *Pedagógia*. Osiris Kiadó, Budapest. 73-89.; 250-3478.
- Mayer József (2008): *Adaptációs kézikönyv az intézmény szintű tanulói beilleszkedés elősegítéséhez*. Oktatóskutató és Fejlesztő Intézet, Budapest.
<http://mek.oszk.hu/12900/12917/12917.pdf>
- Mayer József, Kőpatakiné Mészáros Mária (szerk.) (2011): *A szavak és a tettek. Sajátos nevelési igényű tanulók a közoktatásban a 21. század első évtizedében Magyarországon*. OFI Budapest.
- Mrázik Julianna (2015): *Nevelés és iskola: A nevelés pedagógiai antropológiai és összehasonlító megközelítése*. Ad Librum, Budapest.
- N. Kollár Katalin – Szabó Éva. (2004): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Kovács Mónika (2014): Nemi sztereotípiák és előítéletek az iskolában. In: Gordon Györi János (szerk.) (2014): *Tanárok interkulturális nézetei és azok hatása az osztálytermi munkára. A multikulturális és interkulturális szemlélet elméleti alapjai és történeti vonatkozásai az oktatásban*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 45-51.
http://www.eltereader.hu/media/2014/09/gyori-II-beliv_reader.pdf
- Pető Ildikó (2003): Inklúzió a nevelésben. *Iskolakultúra*, 10. sz. 3-12.
- Pukánszky Béla (1995): Segítő nevelés a pedagógia történetében. *Magyar Pedagógia*, 3-4. 333-342.
- Ranschburg Jenő (1998): *Pszichológiai rendellenességek gyermekkorban*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Réthy Endréné: (2013): *Befogadás, méltányosság, az inkluzív pedagógia rendszere*. Comenius Oktató és Kiadó Kft. Pécs, 2013
- Varga Aranka (szerk.) (2015): *Inkluzív pedagógia – oktatói segédanyag I-II*. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Neveléstudományi Intézet, Pécs. kiemelten az alábbiak:
- Forray R. Katalin – Trendl Fanni: A cigányság iskolázottsága és támogató programok.
Andl Helga: Hátrányos helyzet. <http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/95/>
- Vida Gergő (2015): A tanulási zavarok hazai kategorizálásnak problémái. *Autonómia és Felelősség* 2015. 3. sz. <http://www.kompetenspedagogus.hu/sites/default/files/05-autonomia-es-felelosseg-pte-btk-ni-2015-03szam.pdf>

6. Értékek, célok, célképzés és célrendszerek a nevelés és oktatás folyamatában

Báthory Zoltán (2000): *Tanulók, iskolák - különbségek. Egy differenciális tanításelmélet vázlat.* OKKER Kiadó, Budapest.

Báthory Zoltán (2002): Változó értékek, változó feladatok. A PISA 2000 vizsgálat néhány oktatáspolitikai konzekvenciája. *Új Pedagógiai Szemle*, 52.évf.. 9. sz. 9–20.

Pikó Bettina (szerk.) (2010): *Védőfaktorok nyomában. A káros szenvedélyek megelőzése és egészségfejlesztés serdülőkorban.* L'Harmattan, Budapest.

Halász Gábor, Balázs Éva, Fischer Márta, Kovács István Vilmos (szerk.)(2011): *Javaslat a nemzeti oktatási innovációs rendszer fejlesztésének stratégiájára.* OFI Budapest.

Nagy Eszter, dr. Nagy Lászlóné (2014): A fenntarthatóság pedagógiájának elemei és megjelenésük a központi tantervekben a bevezető, kezdő és alapozó iskolaszakaszokban. *A Biológia Tanítása*, XXII. évf. 1. sz. 3-17.

http://www.mozaik.info.hu/Homepage/pdf/folyoirat/A_biologia_tanitasa_2014-1.pdf#page=31

Nagy Mária (2001): Felkészítés az iskolai gyakorlatra a cigány tanulók nevelése, oktatása területén. *Iskolakultúra*, 12. sz. 43-57.

Óhidy Andrea (2014): A Lifelong Learning - paradigma a németországi és a magyarországi neveléstudományi vitában 1996–2005 között. *Magyar Pedagógia*, 114. évf. 1. sz. 2-23.

Szüdi János (2004): Házirendek a nevelési-oktatási intézményekben I-II-III. *Új Pedagógiai Szemle* 7-8.; 9. és 10. számok

7. Az intézményes nevelés, oktatás tárgyi környezete, infrastruktúrája

Benedek András (szerk.) (2013): *Digitális pedagógia 2.0.* Typotex Kiadó, Budapest.

Benedek András, Golnhofer Erzsébet (szerk.) (2014): *Tanulmányok a neveléstudomány köréből 2013.* Tanulás és környezete. MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság, Budapest.

Dárdai Ágnes, Dévényi Anna, Márhoffer Nikolett, Molnár-Kovács Zsófia (2014): Tankönyvkutatás, tankönyvfejlesztés külföldön I. *Történelemtanítás*, (XLIX.) Új folyam V. 2-4. szám. <http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2014/12/dardai-agnes-devenyi-anna-marhoffer-nikolett-molnar-kovacs-zsofia-tankonyvkutatas-tankonyvfejlesztes-kulfoldon-i-05-02-02/>

Dárdai Ágnes, Dévényi Anna, Márhoffer Nikolett, Molnár-Kovács Zsófia (2015): Tankönyvkutatás, tankönyvfejlesztés külföldön II: (A nemzetközi tankönyvelméleti kutatások elméleti és módszertani kérdései) *Történelemtanítás*, L. Új folyam VI.:(1-2.) <http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2015/07/dardai-agnes-devenyi-anna-marhoffer-nikolett-molnar-kovacs-zsofia-tankonyvkutatas-tankonyvfejlesztes-kulfoldon-ii-06-01-02/>

Dumont, Hanna - Istance, David (2010): Analyzing and designing learning environments for the 21st century. In: Dumond, H., Istance, D., Benavides, F. (Eds): *The Nature of*

Learning: Using Research to Inspire Practice. OECD Centre for Educational Research and Innovation. 19-34.

http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/education/the-nature-of-learning_9789264086487-en#.WRwxNjclHIU#page4

Dumont, Hanna - Istance, David (2010): Future directions for learning environments in the 21st century. In: Dumond, H., Istance, D., Benavides, F. (Eds): *The Nature of Learning: Using Research to Inspire Practice*. OECD Centre for Educational Research and Innovation. 317-338.

http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/education/the-nature-of-learning_9789264086487-en#.WRwxNjclHIU#page4

Fehér Katalin (2000): Az első magyar nyelvű tankönyvek. *Könyv és Nevelés*, II. évf. 1. Sz

Hunya Márta (2005): A virtuális tanítási környezet. *Iskolakultúra*. 10. sz. 53-69.

Katona András (2010): Tankönyvvita a 12. osztályos történelemtankönyvekről. *Könyv és Nevelés*, XII. évf. 3. sz.

http://olvasas.opkm.hu/portal/felso_menusor/konyv_es_neveles/tankonyvvita_a_12_osztalyos_tortenelemtankonyvekrrol

Kojanitz László (2007): A tankönyvek minőségének megítélése. *Iskolakultúra*, XVII. évf. 6-7. sz. 114-126.

Kojanitz László (összeállította) (2014): *A tankönyvek új generációja. A kísérleti tankönyvek fejlesztésének koncepcionális háttere*.

http://www.ofi.hu/sites/default/files/attachments/a_tankonyvek_uj_generacioja_koncepcio_0.pdf

Komenczi Bertalan (2009): *Elektronikus tanulási környezetek*. Gondolat Kiadó, Budapest.

Kőfalvi Tamás (2006): *e-Tanítás. Információs és kommunikációs technológiák felhasználása az oktatásban*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Nádasi András (2011): A megfelelő média kiválasztása. *Könyv és Nevelés*, 1. sz.

http://olvasas.opkm.hu/portal/felso_menusor/konyv_es_neveles/a_megfelelo_media_kivalasztasa

Nyíri Kristóf (2006): Virtuális pedagógia – a 21. század tanulási környezete. *Új Pedagógiai Szemle*, 7-8. sz. 30-39.

8. Pedagógiai kommunikáció

Antalné Szabó Ágnes (2006): *A tanári beszéd empirikus kutatások tükrében*. Magyar Nyelvtudományi Társaság, Budapest.

Balázs Sándor (2000): *A pedagógiai kommunikációs képességek fejlesztésének elméleti és gyakorlati problémái*. Okker Kiadó, Budapest.

Buda Béla: Kommunikáció az osztályban. In: Mészáros Aranka (szerk.): *Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 1997, 13-22.

Cserné Adermann Gizella (2006): *Önbeteljesítő jóslatok az iskolában és a családban*. Edenscript, Pécs.

Herbst Mária (2010): *A tanári beszédmagatartás*. (Alkalmazott nyelvészeti mesterfüzetek 01.) Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged.

Horváthová Kinga, Szőköl István (2016): *A pedagógiai kommunikáció*. Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Komárom.

Sáfrányné Molnár Mónika (2016): A verbális tanári instrukciók az osztálytermi diskurzusban. I. *Anyanyelv-pedagógia IX. évf. 2.* <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=624>

Szöke-Milinte Enikő: A pedagógiai kommunikáció értelmezései. In: Karlovitz János Tibor, Torgyik Judit (szerk.) (2014): *Vzdelávanie, výskum a metodológia*. International Research Institute, Komárno. 241-248.
<http://www.irisro.org/pedagogia2013januar/0309SzokeMilinteEniko.pdf>

Vörös Anna (2004): Osztálytermi kommunikáció, tanár-diák interakciók. In: N. Kollár Katalin – Szabó Éva (szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris, Budapest. 395-417.

9. A pedagógus szakma jellemzői

Bárdossy Ildikó, Dudás Margit (2016): Tanulási folyamatok lehetséges útja a tanárképzésben. In: Garai Imre, Vincze Beatrix és Szabó Zoltán András: *Hiteles pedagógia. Tanulmányok Golnhofér Erzsébet tiszteletére*. Eötvös Kiadó, ELTE, Budapest, 36-45.

Galántai László, Hüber Gabriella (2015): A felejtés kritikája. A neveléstörténet fókuszja a kompetencia alapú tanárképzésben. In: Neveléstörténet az osztatlan tanárképzésben. Szerk.: Vörös Katalin, PTE Pécs. http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/13/a_felejts_kritikja_a_nevelstrtnet_fkusza_a_kompetencia_alap_tanrkpzben.html

Csapó Benő (2016): A tanárképzés és az oktatás fejlesztésének tudományos háttere. *Iskolakultúra*, XXVI. évf. 2. sz. 3-18.

Falus Iván (szerk.) (2007): *A tanárrá válás folyamata*. Gondolat Kiadó, Budapest.

Füzi Beatrix (2015): A tanári szerepmódel fejlesztésében rejlő lehetőségek. *Neveléstudomány / Oktatás–Kutatás–Innováció* 4. sz. 38-56.
http://nevelstudomany.elte.hu/downloads/2015/nevelstudomany_2015_4_38-56.pdf

Halász Gábor (2015): *Pedagógusszakma, pedagógusmunka és személyes adottságok*. Oktatási Hivatal, Budapest.

Huszár Zsuzsanna (2014): Diplomás pályakép és képzési reflexió – a pályakövetés első intézményi eredményei a pedagógusképzés területén a Pécsi Tudományegyetemen. In: *Diplomás Pályakövető Rendszer tanulmánykötet 2014*. Szerk.: Kuráth G., Héráné Tóth A., Sipos N. PTE Rektori Hivatal Marketing Osztály Pécs, 2014. 123-156.
https://pte.hu/sites/pte.hu/files/files/Egyetemunk/Tenyek_adatok/dpr_tankot_2014_fin.pdf

- Kéri Katalin (szerk., 2015): *Az európai pedagógusképzés metszetei*. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Neveléstudományi Intézet, Pécs.
- Kéri Katalin (1996): Adalékok a pedagógusok etikai kódexének elkészítéséhez. In: Hoffman Rózsa (szerk.): *Pedagódusetika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 34-44. <http://kerikata.hu/publikaciok/text/etikakod.htm>
- Németh András (2015): A neveléstudomány nemzetközi modelljei és tudományos irányzatai. *Magyar Pedagógia* 115. évf. 3. sz. 255-294.
- Nikitscher Péter (2016): *Milyen a jó pedagógus? – elvárások, szerepek, kompetenciák az empirikus kutatások tükrében*. <http://ofi.hu/publikacio/milyen-jo-pedagogus-elvarasok-szerepek-kompetenciak-az-empirikus-kutatasok-tukreben>
- Nyíró Zsuzsanna (2006): A tanári szakma Európában: sajátosságok, trendek és aggodalmak. A tanári szakmát érintő reformok: történeti áttekintés (1975–2002). *Új Pedagógiai Szemle*, 12. sz. 77-88
- Polónyi István (2016): A neveléstudomány helyzete. *Iskolakultúra*, XXVI. 47-20.
- Sági Matild -Varga Júlia (2011): Pedagógusok. In: Balázs Éva- Kocsis Mihály-Vágó Irén (szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról*. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest. 295-324. <http://mek.oszk.hu/12800/12893/12893.pdf>
- Sági Matild (2011): A pedagógusok szakmai továbbfejlesztésének hazai gyakorlata nemzetközi tükrében. In: Sági Matild (szerk.): *Erők és eredők. A pedagógusok munkaerőpiaci helyzete és szakmai továbbfejlesztése: nemzetközi kitekintés és gyakorlat*. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest. 47-85.
- Suplicz Sándor (2014): A tanári minőség jegyei karakterrajzokban és esettanulmányokban. In: Karlovitz János Tibor – Torgyik Judit (szerk.) (2014): *Vzdelávanie, výskum a metodológia*. International Research Institute, Komárno. 437-448. <http://www.irisro.org/pedagogia2013januar/0507SupliczSandor.pdf>
- Szivák Judit (2010): *A reflektív gondolkodás fejlesztése. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége*. http://tehetseg.hu/sites/default/files/04_kotet_net.pdf
- Szivák Judit (2014): *Reflektív elméletek, reflektív gyakorlatok*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Török Balázs – Szekszárdi Júlia – Mayer József (2011): Az iskolák belső világa. In: Balázs Éva- Kocsis Mihály-Vágó Irén (szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról*. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest. 273-294. <http://mek.oszk.hu/12800/12893/12893.pdf>
- Veroszta Zsuzsanna (2012): A tanári pályaelhagyás szaktárgyi mintázatai. *Educatio*, 21. évf. 4.sz. 607-618.
- Veroszta Zsuzsanna (2015): Pályakép és szelekció a pedagóguspálya választásában. *Educatio*, 24. évf. 1. sz. 47– 62.

10. Tanulási, tanítási és nevelési stratégiák és módszerek

- Balogh László (1998): *Tanulási stratégiák és stílusok, a fejlesztés pszichológiai alapjai*. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen.
- Balogh László (2016): *Az egyéni tehetségfejlesztő programok alapjai: Kézikönyv az egyéni tehetségfejlesztő programok kidolgozásához és megvalósításához*. Didakt Kiadó, Debrecen.
- Bárdos Jenő (2012): A tantárgy-pedagógiák szerkezete, megítélésük kritériumai. *Magyar Pedagógia*, 112.évf. 2. sz. 61-75.
- Bárdossy Ildikó, Dudás Margit, Pethőné Nagy Csilla és Priskinné Rizner Erika (2002): *A kritikai gondolkodás fejlesztése. Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei*. PTE, Pécs – Budapest. http://pedtamop412b.pte.hu/files/tiny_mce/File/KG1.pdf
- Bárdossy Ildikó, Dudás Margit, Pethőné Nagy Csilla, Priskinné Rizner Erika (2003): *Kooperatív pedagógiai stratégiák az iskolában IV*. PTE BTK TI, Pécs. <http://pedtamop412b.pte.hu/menu/40/26>
- Bárdossy Ildikó, Dudás Margit (2010): *A tanulás tervezése és értékelése*. Pécsi Tudományegyetem BTK, Pécs. http://www.educatio.hu/nyilvanossag/hirek_kozlomenyek/eselyegyenloseg_programcsomagok.
- Csordás Ildikó és mtsai (szerk.) (2015): *IKT eszközökkel támogatott projektpedagógia*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. Digitális Pedagógiai Osztály, IKT Módszertani Iroda, Budapest. http://dlsulinet.educatio.hu/download/letolthetodokumentumok/ikt_muhely_2014.pdf
- Hunya Márta (2009): Projekt módszer a 21. században I. *Új Pedagógiai Szemle*, 11. 75-96
- Kagan, Spencer (2001): *Kooperatív tanulás*. Önkönet Kft. Budapest.
- Kőrösné Mikis Márta (2000): Az innovatív pedagógiai gyakorlat definíciója. *Új Pedagógiai Szemle*, 50. évf..11. sz. 60-70.
- Mayer, Richard E. (2010): Learning with technology In: Dumond, H., Istance, D., Benavides, F. (Eds) *The Nature of Learning: Using Research to Inspire Practice*. OECD Centre for Educational Research and Innovation. 179-198. http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/education/the-nature-of-learning_9789264086487-en#.WRwxNjclHIU#page4
- Mező Ferenc (2004): *A tanulás stratégiája diákoknak és felnőtteknek*. Pedellus Novitas Kft. Debrecen.
- Molnár Edit Katalin (2015): A tanári tervezés tanulásának és tanításának vizsgálata. *Új Pedagógiai Szemle*, 11-12.sz.

- K. Nagy Emese (2015): A Komplex Instrukciós Program mint státuszkezelő eljárás. *Iskolakultúra*, 5. 33-46
- Nahalka István (szerk.) (2006): *Hatékony tanulás. A gyakorlati pedagógia néhány alapkérdése*. III. ELTE PPK Neveléstudományi Intézet, Budapest.
- Novák Géza Máté (2016): Dráma és pedagógia. A drámapedagógia aktuális kérdéseiről. *Neveléstudomány Oktatás–Kutatás – Innováció*. 2. sz. 43-52.
http://nevelestudomany.elte.hu/downloads/2016/nevelestudomany_2016_2_43-52.pdf.
- Petriné Feyér Judit (2004): *A problémaközpontú csoportmunka*. Gondolat Kiadói Kör, Budapest.
- Revákné Markóczi Ibolya és Nyakóné Juhász Katalin (szerk.) (2011): *A természettudományok tanításának elméleti alapjai*. Debreceni Egyetem Tudományegyetemi Karok, Debrecen.
- Slavin, Robert. E.(2010): Co-operative learning: what makes group-work work? In: Dumond, H., Istance, D., Benavides, F. (eds): *The Nature of Learning: Using Research to Inspire Practice*. OECD Centre for Educational Research and Innovation. 161-178.
http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/education/the-nature-of-learning_9789264086487-en#.WRwxNjclHIU#page4
- Szélpál Szilveszter, Kopasz Katalin (2016): A kutatásalapú tanulás alkalmazása a tehetséggondozásban. *Iskolakultúra*, 26.3. 109-116.
- Szivák Judit (2010): *A vita: A vitakultúra fejlesztése. Szociális kompetenciák fejlesztése a vita segítségével*. (Oktatás-módszertani Kiskönyvtár; 12.) Gondolat Kiadó, Budapest. 2010.
- Tuba Márta (2012): A kooperatív csoportmunka tanulásirányítása. *Anyanyelv-pedagógia V. évf. 4.* <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=419>

KIEGÉSZÍTŐ SZAKMÓDSZERTANI IRODALOMJEGYZÉK

A, KÖZISMERETI TANÁRSZAKOK

Angol nyelv és kultúra tanára

Council of Europe (2001). *Common European framework of reference*. Cambridge: Cambridge University Press.

Christison, M.A. & Murray, D.E. (2014). *What English Language Teachers Need to Know*. New York and London: Routledge.

Dörnyei, Z. (2005). *The psychology of the language learner*. London: Lawrence Erlbaum.

Dörnyei, Z. (2007). *Research methods in applied linguistics*. Oxford: Oxford University Press.

Hyland, K. & Wong, L. C. (2013). *Innovation and change in English language education*. London: Routledge.

Krashen, S. (1993). *The power of reading*. Englewood, Colorado: Libraries Unlimited.

Loewen, S. (2014). *An Introduction to Instructed Second Language Acquisition*. New York and London: Routledge.

Nikolov, M. (2002). *Issues in English language education*. Bern: Peter Lang.

Nikolov, Marianne. (2007) A magyarországi nyelvoktatás-fejlesztési politika: Nyelvoktatásunk a nemzetközi trendek tükrében. In Irén Vágó (Ed.), *Fókuszban a nyelvtanulás* (pp. 43-72). Budapest: Oktatókutató és Fejlesztő Intézet.

Oxford, R. (1990). *Language learning strategies: What every teacher should know*. NY: Newbury House.

Biológiatanár

Bodzsár Éva (2005): *Kézikönyv a biológiatanítás módszertanához*. Trefort Kiadó, Budapest

Fazekas György – Szerényi Gábor (2016): *Biológia I. II.* Scolar Kiadó, Budapest

Csókási Andrásné – Horváth Andrásné – Jámbor Gyuláné – Kissné Gera Ágnes (1998): *Biologia. Biológiai vázlatok, táblázatok, fogalmak gyűjteménye*. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged

Kriska György (szerk.) (2003): *Informatikai eszközök a biológia oktatásában*. Tanári kézikönyv a 12-18 éves korosztály oktatásához CD-melléklettel. Sorozatszerkesztő: Kárpáti Andrea. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

Perendy Mária (1996): *Biológiai vizsgálatok*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

VanCleave, Janice (1995): *101 könnyű és látványos kísérlet a biológia játékos tanulásához*. Springer Hungarica Kiadó Kft., Budapest

Bárdossy Ildikó, Dudás Margit, Pethőné Nagy Csilla és Priskinné Rizner Erika (2002): *A kritikai gondolkodás fejlesztése – az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei*. Pécsi Tudományegyetem, Pécs

Erkölcstan- és etikatanár

Bertók Rózsa-Bécsi Zsófia: *Etika-Elméletek, Etika-Gyakorlatok, Ethosz*, Pécs, 2007

Etikák, identitások, perspektívák (Szerk.: Bertók Rózsa, Barcsi Tamás) *Ethosz-Virágmandula*, Pécs, 2013

Etikatörténeti tanulmányok (szerk.: Bertók Rózsa) Ethosz, Pécs, 2010

Matt, Ridley: Az erény eredete. Az emberi ösztönök és a társadalmi együttműködés, Akadémiai, Bp., 2011

Robert M. Pirsing: Lila. Vizsgálódás az erkölcsről. Európa, Bp., 2007

Scott B. Rae: Erkölcsi döntések. Bevezetés az etikába. Harmat, Bp., 2015

Hargitai Rita: Sors és történet. Ú.M.K., Bp., 2008

Színház és pedagógia, Ha a néző is résztvevővé válna. L'Harmattan, Bp., 2010

Fizikatanár

Gimnáziumi és általános iskolai fizika tankönyvek és munkafüzetek

Radnóti-Nahalka-Poór-Wagner: A fizikatanítás pedagógiája, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 2001 (http://members.iif.hu/rad8012/fizika/fizikatanitas_pedagogiaja.pdf)

A fizika tanítása a középiskolában
(http://ttomc.elte.hu/sites/default/files/kiadvany/fizika_tanitasa_a_kozepiskolaban.pdf)

Juhász András (szerk.): Fizikai kísérletek gyűjt. I-III. Arkhimédesz Bt-Typotex 1995.

Zátonyi Sándor: Képességfejlesztő fizikatanítás Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 2001.

Simonyi Károly: A fizika kultúrtörténete, Gondolat Kiadó, Budapest, 2002.

A fizika tanítása folyóirat (http://www.matarka.hu/szam_list.php?fsz=88)

Általános és középiskolai fizika tankönyvek (ld. OKM tankönyvjegyzék)

<http://www.komal.hu> (KöMaL, Középiskolai Matematikai és Fizikai Lapok)

Érettségi feladatok, Versenyfeladatok

Földrajztanár

Makádi Mariann: Módszertani kézikönyv gyakorló földrajztanárok és hallgatók részére 1. Stiefel-Eurocard Kft. Budapest, 2005

Kormány Gyula: A földrajz tanítása. Nyíregyházi Főiskola tankönyve, 2005.

Makádi Mariann: Módszertani kézikönyv gyakorló földrajztanárok és hallgatók részére 2. Stiefel-Eurocard Kft. Budapest, 2006.

Farsang Andrea: Földrajzi kísérletek és modellek Geolitera Kiadó, SZTE TTIK Földrajzi Földtani tanszékcsoport, Szeged, 2014.

Farsang Andrea: Földrajztanítás korszerűen. GeoLitera, Szeged, 2011.

Francia nyelv és kultúra tanára

Lectures obligatoires

Anthologie de la didactique du FLE, szerk. Szladek Emese, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 2003.

Bárdos Jenő, *Az idegen nyelvek oktatásának elméleti alapjai és gyakorlata*, Bp, Tk. 2000

Cadre européen commun de référence pour les langues - Apprendre, Enseigner, Évaluer (CECR)

Chiss, Jean-Louis, *La linguistique nuirait-elle à l'enseignement du français ?* 2007

Germain, Claude, *Évolution de l'Enseignement des langues: 5000 ans d'histoire*, Clé International, Paris, 1993

Medgyes Péter, *A nyelvtanár*, Bp, Corvina, 1997

Moirand, Sophie, *Enseigner à communiquer en langue étrangère*, Paris, Hachette, 2002

Oszetzky, Éva, *Acquisition du français et évaluation lexicale*, Université de Pécs, 2004

Porcher, Louis, *Le Français Langue Etrangère - Emergence et Enseignement D'une Discipline*, Paris, Hachette, 1995

Puren, Christian, *Histoire des méthodologies de l'enseignement des langues*, Nathan, Paris, 1988

Lectures conseillées

Bárdos Jenő, *Nyelvpedagógiai tanulmányok Pedagógia, nevelés, Nyelvoktatás nyelvpedagógia, idegennyelv-oktatás.*

Bárdos Jenő, *A nyelvtanítás története és a módszerfogalom tartalma*, 1993

BERARD, EVELYNE, *L'approche communicative*, Clé International, Paris, 1991

BOGAARDS, PAUL, *Le vocabulaire dans l'apprentissage des langues étrangères*, LAL, Crédif, Hatier - Didier, Paris, 1994

Etudes de linguistique appliquée (revue)

GALISSON, R., *D'autres voies pour la didactique des langues étrangères*, LAL, Hatier, Paris, 1982

Groux, Dominique, *L'apprentissage précoce des langues*, Presses Universitaires De France - Puf, 1998

KLEIN, WOLFGANG, *L'acquisition de langue étrangère*, A. Colin, Paris, 1989

Franc-parler.org

Franciaoktatas.hu

Galisson, *Les mots pour communiquer*, Clé International, Paris, 1984

IFprofs HONGRIE

Le Français dans le Monde, Recherches et application (revue et recueil d'articles)

PICOCHÉ, JACQUELINE, *Didactique du vocabulaire français*, Nathan, Paris, 1993

Porcher, Louis, *Méthodes et pratiques des manuels de langue*, Les Editions Didier, 1984

TREVILLE - DUQUETTE, *Enseigner le vocabulaire en classe de langue*, Hachette, Paris, 1996

VERS UN NIVEAU 3, LFD, Paris, 1987

WIDDOWSON, H.G. *Une approche communicative de l'enseignement des langues*, LAL, Hatier, Paris, 1981

Hon-és népismeret tanár

Baksa Brigitta – Karácsony-Molnár Erika: A hon- és népismeret kerettantervről. Történelemtanítás. Online Történelemdidaktikai Folyóirat 2014.

<http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2013/01/baksa-brigitta-karacsony-molnar-erika-a-hon-es-nepismeret-kerettantervrol-03-02-14/>

Debrődiné Dobóczy Mária: Hely- és iskolatörténet a helyi tantervben. Történelemtanítás. Online Történelemdidaktikai Folyóirat 2017. 1.

<http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2014/12/debrodine-doboczy-maria-hely-es-iskolatortenet-a-helyi-tantervben-05-02-17/>

Gálos László – Gözsy Zoltán: Az egyháztörténet helye és tanítási lehetőségei a hon- és népismeret oktatásban. In: Gözsy Zoltán, Varga Szabolcs (szerk.) *Katolikus egyháztörténelem az oktatásban: Nemzetközi trendek, új szempontok*. Forum Historiae Ecclesasticae; 1. Pécs, 2015. 191-201.

Jankay Éva: A hon- és népismeret tanítása. Tanítási segédanyag az általános iskolák 5. osztálya számára. Történelem Tanári Kincsestár. 2002. 6. C 2.1 1-16

Rigó Balázs: Tegnap és ma. Az alsófokú helytörténeti oktatás múltja és jelene. Történelemtanítás. Online Történelemdidaktikai Folyóirat. 2017. 1.

<http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2013/04/rigo-balazs-tegnap-es-ma-az-alsofoku-helytortenet-iktatas-multja-es-jelene-04-01-02/>

Horvát és nemzetiségi horvát nyelv és kultúra tanára

Bežen, Ante: Metodika: znanost o pučavanju nastavnog predmeta, Zagreb, 2008.

Diklić, Zvonimir: Lik u književnoj, scenskoj i filmskoj umjetnosti, Školska knjiga, Zagreb 1989.

Hrvatski, časopis za teoriju i praksu nastave hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i pismenoga izražavanja te medijske kulture

Nemeth-Jajić, J., Rasprava kao metoda poticanja i razvijanja jezično-komunikacijske kompetencije učenika u nastavi hrvatskoga jezika i književnosti, Zbornik radova Petoga hrvatskoga slavističkog kongresa, Rijeka, 2012., str. 883-889.

Nemeth-Jajić, J., Metodički aspekti čitanja neknjiževnih tekstova, Zbornik radova Čitanje za školu i život, IV. simpozij učitelja i nastavnika hrvatskoga jezika, Zagreb, 2013., str. 105-115 (dostupno na mrežnim stranicama AZOO-a).

Pandžić, Vlado. Govorno i pismeno izražavanje u srednjoj školi. Zagreb, 2001.

Peko, Anđelka – Pintarić: Uvod u didaktiku hrvatskoga jezika. Pedagoški fakultet. Osijek, 1999.

Pintarić, Ana: Metodičke vježbe u nastavi hrvatskoga jezika – Zlatookin osmijeh kao jezičnometodički predložak. Život i škola. Osijek, 2002.

Rosandić, Dragutin: Metodika književnoga odgoja, Školska knjiga, Zagreb, 2005.

Stevanović, Marko: Modeli kreativne nastave, Rijeka: Andromeda, 2003.

Težak, Stjepko. 1996. Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika 1. Školska knjiga. Zagreb

Visinko, Karol: Jezično izražavanje u nastavi hrvatskoga jezika. Pisanje, Zagreb, 2010.

Informatikatanár

Benedek, A. (Szerk.). (2013). *Digitális Pedagógia 2.0*. Budapest: Typotex.

Di Blasio, B., Gimesi, L., Jenák, I., Jenei, S., & Káplár, M. (2015). *Infokommunikációs technológiák a felsőoktatásban - Továbbképzési tananyag*. Pécs: Pécsi Tudományegyetem. Letöltés dátuma: 2017. június 15, forrás: <https://mega.nz/#!C5p1TaCQ!7YaXcWHRR9zCQgb7w5Xy86cVh3SDPk8-KOPRmG0Mel8>

Holczer, J. (2013). *Informatika szóbeli érettségi közép- és emelt szinten*. Budapest: Jedlik Oktatási Stúdió.

Zsakó, L., Nyakóné Juhász, K., & Kátai, Z. (2008). Mivel foglalkozik az informatika szakmódszertan? *Informatika a felsőoktatásban 2008*. Debrecen. Letöltés dátuma: 2017. június 15, forrás: <http://www.agr.unideb.hu/if2008/kiadvany/papers/D64.pdf>

Kémia tanár

Radnóti K. : A természettudomány tanítása, Szak módszertani kézikönyv és tankönyv, Mozaik Kiadó, Szeged 2014.

Rózsahegy M., Wajand J.: 575 kísérlet a kémia tanításához, Tankönyvkiadó, Budapest 1991.

Balázs K.: Kompetencia alapú fejlesztés a kémiaoktatásban; A kompetencia alapú fejlesztés elmélete és gyakorlata, alkotó szerkesztő: Vass V., Apáczai Kiadó, Celldömölk 2008.

Rózsahegy M., Wajand J.: Látványos kémiai kísérletek, Mozaik Kiadó, Szeged 1999.

Villányi Attila: Kémia összefoglaló középiskolásoknak, Műszaki Kiadó

Villányi Attila: Kémiai album, Kemavill Bt. 2002.

Főző A. L., Riedel M.: Informatikai eszközök a kémia oktatásában. Sorozatszerkesztő: Kárpáti A., Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2003.

Rózsahegy M., Wajand J.: Kémia itt, kémia ott, kémia mindenhol!, ELTE, Eötvös Kiadó, 2003.

Inzelt György: Mély kútforrása a bölcsességnek, Vegyészek és vegyületek, La Harmattan Kiadó 2012.

A kémia tanítás módszertana Szerk: Szalay Luca ELTE 2015. [www.mke.org.hu](http://ttomc.elte.hu/sites/default/files/kiadvany/kemiatanitas_modszertana_jegyzet.pdf)
http://ttomc.elte.hu/sites/default/files/kiadvany/kemiatanitas_modszertana_jegyzet.pdf

Nagy Zsuzsanna – Sárík Tibor – Victor András: Kémia tantárgypedagógia. Nemzeti TK, 1993.

„Új tartalomhoz új módszerek a kémiaoktatásban”, Szerk.: Rózsahegy Márta, ELTE Kémiai Tanszékcsoport, Budapest, 2002.

Könyvtárostánár

Kötelező irodalom:

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről.

110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról.

1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről.

Csapó Benő: Az iskolai tudás. Bp., Osiris, 2002.

Dán Krisztina: Iskolai könyvtári ismeretek. Bp., Könyvtári Intézet, 2002.

Falus Iván (szerk.): Didaktika. Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2003.

Horváth Tibor-Papp István (szerk.): Könyvtárosok kézikönyve 1-5. Bp., Osiris, 2001.
Sipos Anna Magdolna: Könyvtári reneszánsz: Könyvtárak az információs társadalomban 2.0. Bp., Ventus Libro, 2016.
Ungváry Rudolf - Vajda Erik: Könyvtári információkeresés. Bp., Typotex, 2002.
Varga Katalin: Az információtól a műveltségig. Az információs műveltség alapjai. Bp., L'Harmattan Kiadó, 2013.

Ajánlott irodalom:

Adamikné Jászó Anna: Csak az ember olvas (Az olvasás tanítása és lélektana) Bp., Tinta, 2003.
Agárdi Péter: Magyar kultúra és média a XXI. század elején. Pécs, PTE FEEK, 2005.
Balázs Sándor: Az információk használata, hasznosítása és haszna. Bp., OMIKK, 1993.
Bárdossy Ildikó (szerk.): A kritikai gondolkodás fejlesztése. Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei. Tanulási segédlet pedagógusok és pedagógusjelöltek számára a saját élményű tanuláshoz. Pécs–Bp., PTE, 2002.
Béres Judit: „Azért olvasok, hogy éljek”. Szöveg, olvasás és lélektani munka a biblioterápiában. = Pannonhalmi Szemle, 2014. 2. pp. 59-69.
Bús Imre (szerk.): Gyermekek különböző és hasonló kultúrákban. Pécs, PTE IGYK, 2013.
Ranschburg Jenő: Áldás vagy átok? Gyermek a képernyő előtt. Bp., Saxum, 2006.
Varga Katalin, Mészárosné Szentirányi Zita (szerk.): A 21. század műveltsége: E-könyv az információs műveltségről. Pécs, PTE FEEK Könyvtártudományi Intézet, 2008.
<http://www.lib.pte.hu/elektkonyvtar/ekonyvek/elibrary/21szazad> vagy
<http://mek.oszk.hu/06300/06355/html>

Latin nyelv és kultúra tanára

Ritoók Zsigmond: A középiskolai latintanítás helyzete Magyarországon 1945-1995 között. *Valóság* 43 (2000/7).

Borzák István: *Kell-e a latin?* Budapest: Gondolat: Budapest 1990.

Kell-e a latin? Kerekasztal beszélgetés a magyarországi latintanításról.
http://www.tanszertar.hu/eken/2009_01/latin_0901.htm

Lehetőségek. Könyv a latintanításról. Budapest: Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészeti és Társadalomtudományi Kara 2015.
<https://btk.ppke.hu/uploads/articles/180416/file/Lehetosegek.pdf>

Bárdos Jenő: *Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó 2006.

Ajánlott módszertani tanulmányok (angol):

Richard A. LaFleur (szerk.): *Latin for the 21st Century. From Concept and Classroom*. Scott Foresman - Addison Wesley: Glenview (IL) 1998. (Ld. <http://bmcr.brynmawr.edu/1999/1999-08-03.html>)

John Gruber-Miller: *When Dead Tongues Speak. Teaching Beginning Greek and Latin*. American Philological Association Classical Resources Series 6. Oxford University Press, 2006. (Ld. <http://bmcr.brynmawr.edu/2008/2008-03-07.html>)

Latin nyelvkönyvek, nyelvtankönyvek:

N. Horváth Margit- Nagy Ferenc: *Latin nyelvkönyv I-IV*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó (2012-es NAT szerint átdolgozott kiadások).

N. Horváth Margit: *Latin feladatgyűjtemény a középiskolák I-II. osztálya számára*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó 1999.

Fehér Bence – Hajdu Péter: *Latin nyelvkönyv 2-4*. Budapest: Holnap Kiadó 2003.

Ferenczi Attila – Monostori Martina: *Latin nyelvkönyv*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 2002.

Varga Barnabás: *Latin gyakorlókönyv. A „Ferenczi-Monostori” latin nyelvkönyv olvasmányaihoz*. Budapest: Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar 2002.

Gavin Betts: *Latin nyelvkönyv*. Budapest: Akadémiai Kiadó 1996.

Bárczi Ildikó: *Orbis Latinus I-II*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 1994.

Fehér Bence: *Latin nyelvkönyv 1*. Budapest: Holnap Kiadó 2001.

Banó István – Nagy Ferenc – Waczulik Margit: *Latin nyelvkönyv*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó 1994.

Nagy Ferenc – Kováts Gyula – Péter Gyula: *Latin nyelvtan a gimnáziumok számára*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó 1995.

M. Nagy – Tegye Imre: *Latin nyelvtan a középiskolák számára*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó 1990.

Mayer Erika – Tegye Imre: *Gradus ad Parnassum*. Budapest: Tankönyvkiadó, Bp., 1986.

Ferenczi Attila – Kendeffy Gábor: *Latin a szóbeli nyelvvizsgán*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 1999.

Magyar László: *Játszva latinul*. Kecskemét: Korda Kiadvány

Magyartanár

ANTALNÉ SZABÓ Ágnes – LACZKÓ Krisztina – RAÁTZ Judit (szerk.): *Szakpedagógiai körkép 1. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok*. Bölcsész- és művészetpedagógiai tanulmányok 2. ELTE, Budapest, 2015.
http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_2.pdf

ARATÓ László: „A kronológia nem szavatol az irodalomtörténet-lady biztonságáért” – Arató Lászlóval, a Magyartanárok Egyesületének elnökével Bárany Tibor, Hardy János és Molnár Cecília beszélget. *Beszélő*, 2004/1.

ARATÓ László: „Tizenkét évi irodalomtanítás után miért nem válnak tömegesen olvasóvá a fiatalok?” – *Válasz 12 pontban – avagy tézisek a magyartanítás válságáról*. elhangzott a Magyar Olvasástársaság (HUNRA) 2002. október 25-én rendezett konferenciájának előadásán; <http://www.opkm.hu/konyvesneveles/2002/4/Arato.html>

ARATÓ László: Egy tudós hályogkovács esete a magyartanítás elfedett vakságával. *Iskolakultúra*, 2002/9.

ARATÓ László: Tizenkét Tézis a magyartanításról. *ÉS*/47/8.

B. NAGY Ágnes – SZÉPE György (szerk.): *Anyanyelvi nevelési tanulmányok II*. Iskolakultúra, Pécs, 2006. http://www.iskolakultura.hu/ikultura-folyoirat/documents/books/anyanyelvi_nevelési_tanulmányok_2.pdf

BÁNRETI Zoltán: *Kommunikálj!* Korona Nova Kiadó, Budapest, 1996.

BÁNRETI Zoltán – PAPP Ágnes: *Tanítás és tanulás I-II*. Nodus, Veszprém, 1990.

BÁNRETI Zoltán: *A lényeg: kiolvasható*. Korona Nova Kiadó, Budapest, 1994.

BÓNA Judit – MARKÓ Alexandra: Hétköznapi fonetika – feladatjavaslatok a hangtan oktatásához. *Anyanyelv-pedagógia*, 2009. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=152>

CSAPÓ Benő – CSÉPE Valéria (szerk.): *Tartalmi keretek az olvasás diagnosztikus értékeléséhez*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2012.
http://edia.hu/sites/default/files/books/Olvasas_tartalmi_keretek.pdf

ECK Júlia: *Drámajáték – a középiskolai irodalomórán –*, Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet, Budapest, 2000.

ELLIS, Andrew W.: *Olvasás, írás és diszlexia*. Tas-11 Kiadó Kft, Budapest, 2004.

FANCSALY Éva – SZABÓ Veronika – VISZKET Anita: *A nyelvtanról három megközelítésben: Magyartanárjelölteknek*. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Neveléstudományi Intézet, Pécs, 2015. <http://polc.ttk.pte.hu/tamop-4.1.2.b.2-13/1-2013-0014/2/index.html>

FENYŐ D. György: Az irodalomtanítás ellentmondásai I-III. *Iskolakultúra*, 1991/7-8. és 1992/1.

GORDON GYŐRI János (alk. szerk.): *Irodalomtanítás a világ kilenc oktatási rendszerében*, PONT Kiadó, 2003.

HELTAI János Imre: A szociolingvisztikai szemlélet projektalapú formálása a középiskolában. *Anyanyelv-pedagógia*, 2013. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=436>

HORVÁTH Viktor: *A vers ellenforradalma: A versírás és versfordítás tanulása és tanítása*, Bp., Magvető, 2014.

HORVÁTH Zsuzsanna: Írni jó! A szövegalkotás fejlesztése. In: BÁNKUTI Zsuzsa – LUKÁCS Judit (szerk.): *Tanulmányok az érettségiről: Hatásvizsgálat, tantárgyi vizsgák értékelése, feladatfejlesztés*. OFI, Budapest. 2008: 323–351. <http://www.ofi.hu/elemek/userfiles/323-351.pdf>

JÓZSA Krisztián – STEKLÁCS János: Az olvasástanítás kutatásának aktuális kérdései. *Magyar Pedagógia*, 109. 4. sz., 2009. 365–397. http://www.magyarpedagogia.hu/document/Jozsa_MP1094.pdf

KÁLMÁN László – MOLNÁR Cecília Sarolta: *A nyelvi nevelés módszertana*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kht., Budapest, 2009. http://old.wekerle.gov.hu/download.php?doc_id=2352

KERBER Zoltán: A magyar nyelv és irodalom tantárgy problémái az ezredfordulón. In: *Új Pedagógiai Szemle LII*, 2002. 10/45. <http://ofi.hu/tudastar/magyar-nyelv-irodalom-090617-1>

KUCSERKA Zsófia: *Az irodalomtanári mesterség gyakorlata és módszertana*. Pécs, PTE BTK, 2011.

LACZKÓ Krisztina: Adalékok a szövegtan tanításához. *Anyanyelv-pedagógia* 4, 2010.
<http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=285>

MARGÓCSY István: Magyar nyelv és/vagy irodalom? Egy egyetemi és iskolai szaktantárgy kialakulása és változásai. In: PÉTER Ágnes – SARBU Aladár – SZALAY Krisztina (szerk.): *Éhe a szónak: irodalom és irodalomtanítás az ezredvégen*, Eötvös József Könyvkiadó, Budapest, 1997.

MEDVE Anna – SZABÓ Veronika: A mondattani elemzés lehetőségei az általános iskolában. *Anyanyelv-pedagógia*, 1. szám, 2010. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=235>

MEDVE Anna – SZÉPE György – GÉCZI János (szerk.): *Anyanyelvi nevelési tanulmányok III.* Iskolakultúra Könyvek, Budapest, 2008. <http://mek.oszk.hu/08400/08432/>

MOLNÁR Edit Katalin: Az írásbeli szövegalkotás. In: CSAPÓ Benő (szerk.): *Az iskolai műveltség*. Osiris Kiadó, Budapest, 2002: 193–216.

OSZKÓ Beatrix – RAÁTZ, Judit: Nyelvtörténeti ismeretek a gyakorlatban. In: SZÖLLÖSY Éva – PRAX Levente – HOSS Alexandra (szerk.): *Találkozások az anyanyelvi nevelésben I.* Pécsi Tudományegyetem, Pécs, 2013.
<https://docs.google.com/file/d/0BxlnA9j7OYKpX2dUTDdlUFJXUW8/edit?pli=1>

PETHŐNÉ Nagy Csilla: *Módszertani Kézikönyv*. Korona, Budapest, 2005.

PETŐFI S. János – BENKES Zsuzsa: *Szövegtani kaleidoszkóp. A szövegmegformáltság elemző megközelítése*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1996.

PLÉH Csaba: A gyermeknyelv. In: KIEFER Ferenc (szerk.): *Magyar nyelv*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006:753–781.
http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_536_MagyarNyelv/ch25.html

RAÁTZ Judit: A hallás utáni szövegértés. *Magyartanítás: Módszertani Folyóirat*. 47:(3) 22–26.

RÉGER Zita: *Utak a nyelvhez nyelvi szocializáció, nyelvi hátrány*. MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest, 2002. <http://mek.oszk.hu/04000/04046/#>

STEKLÁCS János: *Az olvasás kis kézikönyve szülőknek, pedagógusoknak: A funkcionális analfabetizmustól az olvasási stratégiáig*. OKKER Kiadó, Budapest, 2009.

http://tfk.kefo.hu/images/TVK_dokuk/olvasasert/a_funkcionalis_analfabetizmustol_az_olvasasi_strategiakig.doc

SZABÓ Veronika: Javaslatok az egyszerű semleges mondat tanításához a felső tagozaton. *ANYANYELV-PEDAGÓGIA* 8:(3), 2015. <http://www.anyp.hu/cikkek.php?id=581>

SZÉPE György - B. NAGY Ágnes (szerk.): *Anyanyelvi nevelési tanulmányok I.*, Iskolakultúra, Pécs, 2005. <http://mek.niif.hu/03200/03267/03267.pdf>

SZŐKE-MILINTE Enikő: *A kommunikációs kompetencia fejlesztése.* PPKE BTK, Piliscsaba, 2005.

TÓTH Beatrix: A szövegértés fejlesztésének elmélete és gyakorlata. *MAGYAR NYELVŐR*, 2006. 130:(4) 457–469. <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1304/130406.pdf>

TÓTH Beatrix: Fogalmazástanítás – miért és hogyan másképpen? *Anyanyelv-pedagógia*, 1. 1. sz, 2008. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=15>

ZSIGRINÉ SEJTES Györgyi: A szövegtantól a hangtanig. In: SZÖLLŐSY Éva – PRAX Levente – HOSS Alexandra (szerk.): *Találkozások az anyanyelvi nevelésben I.* Pécsi Tudományegyetem, Nyelvtudományi Doktori Iskola, Pécs, 2013: 333–339. <https://docs.google.com/file/d/0BxlnA9j7OYKpX2dUTDdlUFJXUW8/edit?pli=1>

<http://www.drama.hu/node/29>

www.arkadia.pte.hu

www.anyanyelv-pedagogia.hu

Matematikatanár

Ambrus A.: *Bevezetés a matematika-didaktikába.* ELTE Eötvös Kiadó, Bp., 2004.

Bognár J.né, Nemetz T., Tusnády G.: *Ismerkedés a véletlennel.* Tankönyvkiadó, Bp., 1980.

Hollai M.: *A geometriai gondolkodás és a transzformációs szemlélet szintjei.* ELTE TTK, Szakmódszertani Közlemények, V., 1972.

Peller J.: *A számfogalom fejlesztésének szintjei az oktatási gyakorlatban.* Tankönyvkiadó, Bp., 1974.

Pólya G.: *A gondolkodás iskolája.* Gondolat Kiadó, Bp., 1977.

Pólya G.: *A problémamegoldás iskolája I, II.* Tankönyvkiadó, Bp., 1964, 1968.

Skemp, R.: *A matematikatanulás pszichológiája*, Gondolat Kiadó, Bp., 1975.

ELTE TTK Matematikai Intézet, Matematikatanítási és Módszertani Központ honlapján található irodalmak

NAT, kerettantervek

Tankönyvek

Média, -mozgókép és kommunikációtanár

TANKÖNYVEK A KÖZNEVELÉS SZÁMÁRA

Bánhegyi – Makláriné: *Mozgóképkultúra és médiaismeret*. Apáczai K. é. n. (több kiadás)

Csákváry József: *Média-galaxis*. Szimbíózis K., 1998

Csengeri Mária – Gátainé Sróth Zsuzsanna: *Mozgókép- és médiaismeret*. Pauz-Westermann K., é. n. (több kiadás)

Csúri Ákos – Illich Lajos: *Gutenbergtől Spielbergig. Médiaismeret és filmkultúra*. Szombathely: Sylvester K., 1998

Hartai László: *Mozgóképkultúra és médiaismeret 9. A középiskolák számára*. Budapest: Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, 2013

Hartai László-Muhi Klára: *Mozgóképkultúra és médiaismeret*. Tankönyv 12-18 éveseknek. Korona K., é. n. (több kiadás)

Hartai László-Muhi Klára: *Mozgókép és médiaismeret 2*. Budapest: Korona K., é. n. (több kiadás)

Honffy Pál: *Moziban, képernyő előtt*. Az általános iskola felső tagozata számára. Veszprém: OTTV, 1992

Honffy Pál: *Képek, mozgó képek, hangos képek*. Médiaismeret kezdőknek. Budapest: Műszaki K., 2004

Horváth Beáta: *Mozgóképkultúra és médiaismeret*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, é. n. (több kiadás)

Tim O’Sullivan – Brian Dutton – Philip Rayner: *Médiaismeret*. Korona K., 2002

Pachman Péter: *Mozgókép- és médiaismeret*. Apáczai K., é. n. (több kiadás)

Papp Á. – Paróczayné K. M.: *Kommunikáció, tömegkommunikáció, mediakultúra*. NSZI, 2000

Papp Zsolt: *Mozgóképkultúra és médiaismeret*. Pedellus K., é. n. (több kiadás)

SZAKMÓDSZERTANI ÉS AJÁNLOTT MOZGÓKÉP ÉS MÉDIAISMERET KÖNYVEK

Bugovics Zoltán: *A torz(ító)szülött – Médiakritikai megközelítés*. Budapest: Gondolat, 2004

Dyson, Esther: *Életünk a digitális korban 2.0 verzió*. Budapest: HVG Kiadó, 1998

Gaul Emil, Havasi Tamás és Orosz Csaba: *Fiatalok digitális képi világa*. Nyíregyháza: Nyíregyházi Főiskola, 2015

Gelencsér Gábor (szerk.): *Képkorszak*. Szöveggyűjtemény a mozgóképkultúra és médiaismeret oktatásához. Budapest: Korona Kiadó, 1998

Gyenes Zsolt: *Kreatív gyakorlatok a mozgóképkultúra és médiaismeret oktatásához*. Pécs: Baranya Megyei Önkormányzat Pedagógiai Intézete, 2000

Fegyverneki Gergő: *ITK-s ötlettár*. Gyorstalpaló digitáliskultúra-azonos pedagógiából kezdőknek és haladóknak. Neteducatio, 2017

Film- és médiafogalmak kyszótára. Budapest: Korona K., 2002

Kovács András Bálint: *Film és elbeszélés*. Budapest: Korona K., 1997

Koncz István – Nagy Andor: *A média pedagógiai és pszichológiai problémái*. Szentendre: 2002 (Pedagógiai Pszichológia II.)

O'Sullivan, Tom – Dutton, Brian – Rayner, Philip: *Médiaismeret*. Budapest: Korona K., 2002

Szijártó Imre: *A mozgóképkultúra és médiaismeret tanításának módszertana*. Debrecen: Pedellus Kiadó, 2008 / www.mek.iif.hu

Szijártó Imre: *Szappanoperák, teleregények, sorozatok*. Budapest: Raabe-Klett Kiadó, 1999

Kárpáti Andrea (szerk.): *Bevezetés a vizuális kommunikáció tanításába*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1996

Kárpáti Andrea: *A kamaszok vizuális nyelve*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2005

Német nyelv és kultúra tanára és nemzetiségi német nyelv és kultúra tanára

Literatur zur DaF-Didaktik und DaN-Didaktik

Brinitzer, Michaela (Hrsg.) (2013): *DaF Unterrichten. Basiswissen Didaktik Deutsch als Fremd- und Zweitsprache*. Stuttgart: Klett.

Decke-Cornill, Helene / Küster, Lutz (2010): *Fremdsprachendidaktik*. Tübingen: Narr.

Hallet, Wolfgang/Königs, Frank G. (Hrsg.) (2010): Handbuch Fremdsprachendidaktik. Seelze-Velber: Klett.

Reder, Anna (2011): Ausgewählte Fragen der Deutschdidaktik. Pécs. online: http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/dig_jegy_nemet/index.html

Rösler, Dietmar / Würffel, Nicola (2014): Lernmaterialien und Medien. Stuttgart: Klett-Langenscheidt. (Deutsch Lehren Lernen 5)

Zusätzliche Literatur zur DaN-Didaktik

Beese, Melanie et al.(2014): Sprachbildung in allen Fächern. Deutsch als Zweitsprache. Stuttgart: Klett-Langenscheidt. (Deutsch Lehren Lernen 16)

Kostrzewa, Frank / V. Rada, Roberta (Hg.) (2010): Deutsch als Fremd- und Minderheitensprache in Ungarn: Historische Entwicklung, aktuelle Tendenzen und Zukunftsperspektiven. Hohengehren: Schneider.

Olasz nyelv és kultúra tanára

Berruto, Gaetano, *Fondamenti di sociolinguistica [A szociolingvisztika alapjai]*, Laterza, Roma-Bari 1995.

Coveri, Benucci, Diadori, *Le varietà dell'italiano [Az olasz nyelv változatai]*, Benucci, Siena, 1998.

Józsa Judit, *Dalla sociolinguistica alla glottodidattica [A szociolingvisztikától a nyelvoktatásig]*, in Andrea Kollár, *Miscellanea di studi in onore di Nándor Benedek [Tanulmányok Benedek Nándor tiszteletére]*, JATEPress, Szeged 2007., pp. 51-63.

Lepschy Anna Laura; *Lepschy Giulio, La lingua italiana [Az olasz nyelv]*, Bompiani, Milano 1981, pp. 36-57.

Sobrero Alberto *Introduzione all'italiano contemporaneo [Bevezetés a mai olasz nyelvbe]*, Editori Laterza, Roma-Bari 1998

Bárdos Jenő, *Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2000, pp. 41-199.

Bárdos Jenő, *Élő nyelvtanítástörténet*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest 2005.

Balboni, P. E., *Gli insegnamenti linguistici nella scuola italiana*, Liviana Editrice, Padova 1988.

Turchetta B., *Il mondo in italiano*, Editori Laterza, Roma-Bari, 2005.

Santipolo M., *L'italiano*, UTET, Torino, 2006

Alapdokumentumok:

A Nemzeti Alaptanterv (1995, 2003, 2007, 2012)

A kerettantervek (2000, 2012)

Az érettségi vizsga általános és részletes követelményei (2005) 100/97. Korm. Rendelet, 40/2002 OM rendelet

4/2013. (I. 11.) EMMI rendelet a két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelvének kiadásáról

<https://www.oktatas.hu/koznevelas/erettsegi/feladatsorok>

<http://ofi.hu/kerettantervek-helyi-tantervek>

http://www.blg.hu/tantervek/olasz_3_3_3_3.pdf

<http://www.ejg.hu/wp-content/uploads/olasz.pdf>

http://www.jagbp.hu/doc/m_6.pdf

http://ujlaki.ultranet.hu/extra_files/honlap/olasz_tagozat_helyi_tanternv.pdf

Romológianár (romani nyelv és kultúra/beás nyelv és kultúra tanára)

Beck Zoltán: Tekintély és szöveg - miért van baj a cigány népismerettel, EDUCATIO 13: (2) pp. 314-318.

Cserti-Csapó Tibor (szerk.): Alapirodalmak a hazai cigány, roma népességre vonatkozó társadalomtörténet, társadalomismeret oktatásához. 484 p. Pécs: PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, 2015. pp. 401-462. (Gypsy Studies Cigány Tanulmányok 36.) (ISBN:978-963-642-867-9)

http://nevtud.btk.pte.hu/files/tiny_mce/Romologia/Kiadvanyok/kötet%20egyben%20vége%202.pdf

Forray R. Katalin: A cigányság oktatásának egyes kérdései Európában. In: Magyar pedagógia, 1998. 1. sz. 3-16.o

http://www.magyarpedagogia.hu/document/Forray_MP981.pdf

Lakatos Szilvia (2010): A romani nyelv helyzete a magyarországi közoktatásban. In: Andl Helga – Dominek Dalma Lilla – Molnár-Kovács Zsófia (szerk.): *Iskola a társadalmi térben és időben*. Pécsi Tudományegyetem, Pécs, 183-186. o.

Orsós Anna (szerk.) (2015): A romológia alapjai. PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék – Wlislócki Henrik Szakkollégium, Pécs.

<http://mek.oszk.hu/14700/14735/html/index.html>

Pálmainé Orsós Anna (2007) A beás nyelv megőrzésének lehetőségei In: Cigány nyelvek és közösségek a Kárpát-medencében (szerk.: Bartha Csilla). Nemzeti Tankönyvkiadó. Budapest. 52-70.

Testnevelő tanár

Hamar Pál (2016): *A testnevelés tantervmélete*. Eötvös József Kiadó, Budapest

Ozsváth Károly (2015): *Testnevelés tantárgypedagógia*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest

Csányi Tamás-Révész László (2015): *A testnevelés tanításának didaktikai alapjai* Magyar Diáksport Szövetség, Budapest

Vass Zoltán és mtsai (2015): *Egészség- és személyiségfejlesztő kézikönyv az iskolai testneveléshez*. Magyar Diáksport Szövetség – Testnevelés Módszertani Könyvek, Budapest

Makszin Imre (2014): *A testnevelés elmélete és módszertana – Testnevelés és sport*. Dialóg Campus, Budapest

Rétsági Erzsébet (2001): *Kézikönyv a testnevelés tanításához (5-8. osztály)* Dialóg Campus, Pécs

Történelemtanár és állampolgári ismeretek tanára

Bárdossy Ildikó, Dudás Margit, Pethőné Nagy Csilla, Priskinné Rizner Erika: [A kritikai gondolkodás fejlesztése - az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei](#). Tanulási segédlet

pedagógusok és pedagógusjelöltek számára a saját élményű tanuláshoz. Pécsi

Tudományegyetem, Pécs, 2002 (http://pedtamop412b.pte.hu/files/tiny_mce/File/KG1.pdf)

Csepela Jánosné – Horváth Péter et al.: *A történelemtanítás gyakorlata*. Tantárgypedagógiai tankönyv. Nemzeti Tankönyvkiadó, 2000, 2003

F. Dárdai Ágnes: *Történelmi megismerés – történelmi gondolkodás*. I.-II. kötet. A történelemtanári továbbképzés kiskönyvtára XLI., Budapest, 2006.

<http://digitalia.lib.pte.hu/?p=1296>

Gönczöl Enikő: *A történelmi tudás hálózata TTE 2014. április 30*

<http://tte.hu/toertenelemtanitas/toertenelemtanitas-a-gyakorlatban/7914-goenczoel-enik-a-toertenelemi-tudas-halozata>

Kaposi József: *Válogatott tanulmányok I. Történelem, érettségi, megújítás. II. Tanterv, történelem, módszertan*. Budapest, Szaktudás Kiadó Ház Zrt., 2015. (kötetenként egy szabadon választott tanulmány)

Katona András – Sallai József: *A történelem tanítása (Tantárgy-pedagógia összefoglaló)*, Nemzeti Tankönyvkiadó, 2002.

Knausz Imre (szerk.): *Évszámokon innen és túl... Megújuló történelemtanítás*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2001.

Knausz Imre: A múlt kútjának tükre. A történelemtanítás céljairól. Bp. 2015.

https://drive.google.com/file/d/0B67UFWpk_-uKZWNIMDJ3VEFfY0E/view

Kőfalvi Tamás – Makk Ferenc: Forrástani ismeretek történelemből. Segédkönyv a történelem forrásközpontú tanításához. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2007.

Vajda Barnabás: Bevezetés a történelemdidaktikába és a történelemmethodikába. Selye János Egyetem, Komárom, 2009.

Folyóiratok és weboldalak:

Történelemtanítás. Történelem szakmódszertani portál www.tortenelemtanitas.hu

Történelemtanítás. Történelem szakmódszertani folyóirat.

<http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/>

Árkádia. Történelem szakmódszertani portál. www.arkadiafolyoirat.hu

Taní-tani. A szabad pedagógiai gondolkodás fóruma. <http://www.tani-tani.info/>

Történelemtanárok Egyesülete honlapja: www.tte.hu

PTE Módszerver: <http://modszerver.babits.pte.hu/> (különösen történelem szakmódszertani cikkek)

Történelem Tanári Kincsestár, Bp. Raabe